

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen

BX BRUSSELS BELICHT

**Hoe voetbal als ontwikkelingstool ingezet wordt voor
jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties**

JOAQUIM LIETAER (0518298)
2021-2022

WETENSCHAPSWINKEL

in samenwerking met BX Represent

Promotor en begeleider: Prof. Dr. Hebe Schaillée
Psychologie & Educatiewetenschappen

**Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen**

BX Brussels belicht: hoe voetbal als ontwikkelingstool ingezet wordt voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties

Joaquim Lietaer (0518298)

2021-2022

Aantal woorden: 14987

Promotor en begeleider: Prof. Dr. Hebe Schaillée
Psychologie & Educatiewetenschappen

Toestemmingsformulier openbaarmaking masterproef

Student

Naam: Joaquim Lietaer
Rolnummer: 0518298
Opleiding: 2021 – 2022
Academiejaar: Agogische wetenschappen

Masterproef

Titel: BX Brussels belicht: Hoe voetbal als ontwikkelingstool ingezet wordt voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties
Promotor: Professor Dr. Hebe Schailleé

De masterproef waarvoor de student een credit behaalt, en waaromtrent geen 'non disclosure agreement' (NDA of geheimhoudingsovereenkomst) werd opgesteld, kan kosteloos worden opgenomen in de catalogus van de Universiteitsbibliotheek mits expliciete toestemming van de student.

De student kiest in het kader van de mogelijkheid tot kosteloze terbeschikkingstelling van zijn/haar masterproef volgende optie:

- OPEN ACCESS: wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef
- ENKEL VANOP DE CAMPUS: enkel toegang tot de full tekst van de masterproef vanop het VUB-netwerk
- EMBARGO WAARNA OPEN ACCESS VOLGT: pas wereldwijde toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- EMBARGO WAARNA ENKEL TOEGANG VANOP DE CAMPUS VOLGT: enkel vanop de campus toegang tot de full tekst van de masterproef na een opgegeven datum, met name ...
- GEEN TOESTEMMING voor terbeschikkingstelling

De promotor bevestigt de kennisname van het voornemen van de student tot terbeschikkingstelling van de masterproef in de catalogus van de Universiteitsbibliotheek.

Datum: 20.06.2022

Handtekening promotor:

Dit document wordt opgenomen in de masterproef. De student die het formulier niet toevoegt aan de masterproef en/of geen keuze heeft aangeduid en/of het formulier niet ondertekend heeft en/of geen kennisgeving aan de promotor heeft gedaan, wordt geacht geen toestemming tot openbaarmaking te verlenen. In dat geval zal de masterproef enkel worden gearhiveerd, maar is deze niet publiek toegankelijk.

Opgesteld te Brussel op 20 juni 2022

Handtekening student

Psychologie & Educatiewetenschappen
Academiejaar 2021/2022

SAMENVATTING MASTERPROEF

Naam en voornaam:

Lietaer Joaquim

Rolnr.: 0518298

Klin
AO
ONKU
AGOG

Titel van de Masterproef: BX Brussels belicht: hoe voetbal als ontwikkelingstool ingezet wordt voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties

Promotor: Prof. Dr. Hebe Schaillée

Samenvatting:

Deze masterproefthesis is een casestudy die focust op de ervaringen van spelers (jongeren) en coaches die aangesloten zijn bij voetbalclub BX Brussels in Anderlecht. BX Brussels is een sociaal-sportief project dat naast het voetbal, ook oog heeft voor de diverse herkomst van diens jonge spelers. De club begeleidt de spelers zowel in hun motorische als hun sociale ontwikkeling. BX wil nagaan op welke manier zij als lokale voetbalclub bijdraagt tot de sociale integratie en tot de ontwikkeling van *social capital* bij maatschappelijk kwetsbare jongeren uit de aandachtswijk Anderlecht. Dit onderzoek is een evaluatie van de sociale werking van de club en diens bijdrage op de ontwikkeling van de participerende spelers. Het onderzoek is kwalitatief. De dataverzameling gebeurt aan de hand van individuele, semigestructureerde interviews (N=13). De *Most Significant Change*-methode wordt gehanteerd om voor vier sleuteldomeinen de invloed te meten van de sociale werking van BX op diens leden. De vier sleuteldomeinen in kwestie die in de interviews worden bevraagd zijn: de coach als rolmodel, het samenhangsgevoel, de (her-)valorisatie van de jongeren en de genormaliseerde diversiteit binnen de club.

Voor het verwerken van de data wordt een thematische analyse gebruikt worden binnen de interpretatieve fenomenologische benadering, waarbij de gedeelde fenomenen de participatie aan de activiteiten van de sociale werking van de club zijn. De respondenten zijn allemaal aangesloten bij de voetbalclub BX Brussels. Ze zijn spelers en coaches en maken deel uit van maatschappelijk kwetsbare bevolkingsgroepen in de Brusselse wijk Anderlecht.

KEYWORDS. – maatschappelijk kwetsbare jongeren, achterstandswijken, lokale sportclub, jeugdontwikkeling, maatschappelijk middenveld

Dankwoord

Allereerst wil ik mijn promotor, Prof. Dr. Hebe Schailleé, bedanken. Ik kon bij haar terecht voor vragen, informatie en constructieve feedback. Daarnaast kon ik op haar rekenen op momenten dat ik even vastzat met de structurele vereisten voor een masterproef.

Verder wil ik Anne-Charlotte Mauroy en Fabrice Ahoua evenals de andere medewerkers van BX bedanken om mij mee te begeleiden, te informeren en te inspireren.

Ik kon ook rekenen op veel hulp bij de organisatie van de interviewmomenten en op steun vanuit het team. Ook maakten ze tijd om, vanuit hun kennis van het milieu en de club, mee te brainstormen over mogelijke invalshoeken voor dit onderzoek.

Natuurlijk wil ik mijn vriendin en mijn gezin bedanken voor de onvoorwaardelijke steun tijdens dit proces.

Joaquim Lietaer

Voor sommige mensen gaat voetbal niet alleen om het verbranden van calorieën, het is meer dan dat. Voor sommige mensen gaat het om het verbranden van herinneringen, het gaat echt om loslaten en nergens meer aan hoeven denken. (Respondent 5, vijftien jaar)

Inhoudstafel

Dankwoord	IV
Lijst van afkortingen.....	VII
Lijst van figuren en tabellen	VII
Lijst van bijlagen	VII
DEEL 1: INLEIDING	1
1.1 Theoretisch kader.....	2
1.1.1 Sport voor ontwikkeling (SFD)	2
1.1.2 Sport als antwoord op sociale exclusie	3
1.1.3 Conceptuele factoren	5
1.2. Onderzoeksvragen.....	9
DEEL 2: Methode	10
2.1 Most significant Change Methode.....	10
2.2 Onderzoekscontext en beschrijving van de bestudeerde organisatie (BX)	12
2.3 Deelnemers	13
2.4 Algemene onderzoeksopzet en dataverzamelmethode	15
2.4.1 Focusgesprek – Domeinen.....	15
2.4.2 Individuele interviews	16
2.5 Data-analyse	17
DEEL 3: Resultaten	18
3.1 Focusgesprek - Domeinen	18
3.2 Individuele interviews	20
DEEL 4: Discussie en aanbevelingen.....	29
4.1 Discussie	29
4.2 Beperkingen van dit onderzoek	32
4.3 Aanbevelingen voor verder onderzoek.....	33
4.4 Praktische aanbevelingen (voor BX).....	34
Conclusie	35
Bronnen	37
Bijlagen.....	41

Lijst van afkortingen

SFD – Sport For Development

MSC – Most Significant Change

SIP – Semigestructureerd Interview Participant

Lijst van figuren en tabellen

Figuur 1 – Inclusie en exclusie (UN, 2016)

Figuur 2 – Structuur om tot interviewvraag te komen

Tabel 1 – Lijst van respondenten en codes

Lijst van bijlagen

Bijlage 1 – Interviewleidraad NL

Bijlage 2 – Informed consent spelers

Bijlage 3 – Informed consent medewerkers

Bijlage 4 - Wervingsposter

Bijlage 5 – Uitgetypt interview

Bijlage 6 – Codeboom NVivo

DEEL 1: INLEIDING

In menig West-Europese steden worden jongeren van diverse afkomst verantwoordelijk gehouden voor een groot deel van het stedelijk geweld en zouden ze ook tot de meest frequente slachtoffers behoren (Hardiman, 2004; Zhao & Tang, 2018). Brussel kent bijvoorbeeld een socio-demografische evolutie naar almaar meer diversiteit van origine en culturele achtergronden. In de Brusselse bevolking is op dit moment slechts om en bij een kwart van de bevolking "Belg van Belgische afkomst" (Statbel, 2021). Ook kent Brussel een belangrijke ongelijkheid en een grote kloof tussen arm en rijk. Deze stad kent bovendien veruit de jongste bevolking in België. Zo is meer dan een derde van de inwoners jonger dan 25 jaar (BISA, 2022). De veiligheid en mensenrechten van de jonge Brusselse bevolking blijkt dus baat te hebben bij toegenomen aandacht van beleidsmakers en academici (Coussée et al., 2009; Debognies et al., 2019).

In die zin poneert lokale voetbalclub BX Brussels (vanaf hier BX), gelegen in de aandachtswijk Anderlecht, dat ze met haar sociaal-sportieve insteek een sociale impact heeft die vergelijkbaar is met die van middenveldorganisaties die focussen op de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jeugd. Nochtans worden zij niet als dusdanig erkend, noch gesubsidieerd. Met dit onderzoek wil de club nagaan in welke mate de georganiseerde activiteiten de ontwikkeling van diens leden (voor een groot deel maatschappelijk kwetsbare jongeren) bevorderen en BX dus de sociale rol verricht van een maatschappelijk middenveldorganisatie binnen de wijk (Anne-Charlotte Mauroy, persoonlijke communicatie, 3 november 2021).

De meerwaarde van sport (en dus voetbal) op de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren wordt namelijk veelvuldig betuigd in recente literatuur (Haudenhuyse et al., 2014; Nols et al., 2019; Sabbe et al., 2021). Echter, dienen de 'evangelische' assumpties over het daadwerkelijke aandeel van sport in de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren gekaderd te worden (Coalter, 2015). Er zijn noodzakelijke voorwaarden vereist waaronder sport kan bijdragen tot persoonlijke ontwikkeling, alsook een bepaalde context waarin deze ontwikkeling zich kan voltrekken (Buelens, 2017). Sportbeoefening op zich is niet voldoende om deze doeleinden te bereiken bij de doelgroep. Kritische succesfactoren hebben -zoals boven beschreven- bijvoorbeeld betrekking op de kwaliteit van de sociale relaties die tijdens een (sociaal-)sportief programma worden ontwikkeld, de proximateit met de begeleiders/coaches en hun vorming in sociale zaken en op het verlagen van de toegankelijkheidsdrempels voor de deelname aan de activiteiten (Sabbe et al., 2021). Deze voorwaarden dienen verder te worden getoetst in een georganiseerde, lokale sociaal-sportieve context.

De grote uitdaging bij het onderzoeken van de effecten van sport op deze doelgroep, is om ook effectief programma's en of organisaties te vinden die op een ontwikkelingsgerichte manier te werk gaan en deze doelgroep ook daadwerkelijk bereiken en engageren (Constandt et al., 2020). Het is opmerkelijk dat tot op heden de meeste van de bestaande studies hebben gekeken naar specifieke programma's die door "niet-sport" actoren (b.v. gemeenschapscentra en jeugdwelzijnswerk), zijn opgezet. Er is tot dusver echter weinig inzicht in programma's die worden geïnitieerd in meer 'traditionele' sportstructuren (d.w.z. traditionele sportclubs) en specifiek gericht zijn op het vergroten van de betrokkenheid van kansarme adolescenten (Buelens et al., 2017).

Er is vooralsnog weinig systematisch wetenschappelijk onderzoek gedaan naar hoe sport kan worden gebruikt als een instrument voor de bevordering van sociale inclusie in een gemeenschapssetting (Schailée et al., 2019). Er is dus weinig literatuur te vinden die specifiek de impact van een lokale sportclub meet bij zijn maatschappelijk kwetsbare leden als sociale organisatie binnen een stadswijk.

Dit onderzoek wil deze leemtes in bestaand onderzoek voor een deel opvullen door te meten welke veranderingen de sociale werking van lokale amateurvoetbalclub BX teweegbrengt op de ontwikkeling van de sociale integratie en het *human capital* van diens maatschappelijk kwetsbare leden als component van het maatschappelijk middenveld in de aandachtswijk Anderlecht.

1.1 Theoretisch kader

1.1.1 Sport voor ontwikkeling (SFD)

Sport For Development (SFD) of sport voor ontwikkeling is het gebruik van sport om een positieve invloed uit te oefenen op de volksgezondheid, de socialisatie van kinderen, jongeren en volwassenen, de sociale insluiting van kansarmen en diens economische ontwikkeling, en op de bevordering van interculturele uitwisseling en conflictoplossing (Nols et al., 2018).

Sport For Development krijgt de laatste decennia steeds meer aandacht van beleidsmakers. Sinds de jaren '80 begonnen de meeste West-Europese welvaartsstaten, door de invloed van het neoliberalisme, sociale staatszaken uit te besteden aan het maatschappelijk middenveld. Al snel werd ook de meerwaarde van sport en sportorganisaties hierin herkend (Debognies et al., 2019; Haudenhuyse et al., 2014).

Onderzoek toonde namelijk aan dat sport de sociale inclusie, de maatschappelijke participatie en het actief burgerschap bij maatschappelijk kwetsbare jeugd (voorbeelden van sociale staatszaken) kan versterken (Buelens et al., 2017). Participatie in sportactiviteiten stimuleert de fysieke, emotionele, sociale, en cognitieve ontwikkeling bij jongeren en kan daarmee zorgen voor de opbouw van (*bonding*) sociaal kapitaal en *human capital*, wat de algemene ontwikkeling en de sociale integratie van jongeren ten goede komt (Haudenhuyse et al., 2014; Buelens et al., 2017). Sport wordt in sociale beleidsstrategieën dus almaar meer gebruikt als middel om andere beleidsproblemen aan te pakken op gebieden variërend van gezondheid tot sociale (en zelfs economische) ontwikkeling (Coalter, 2007; Vandermeersch et al., 2015). Dit heeft geleid tot een verscheidenheid aan sport gerelateerde gemeenschapspraktijken die erop gericht zijn groepen te bereiken die niet in andere, gebruikelijke activiteiten worden betrokken (Debognies et al., 2019). Klassieke vrijetijdspraktijken bereiken namelijk moeilijk jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Zeker voor etnisch-culturele minderheidsgroepen blijkt de toegankelijkheid een probleem (Sabbe, 2019). Sport blijkt deze jongeren met diverse sociaaleconomische achtergrond meer aan te trekken dan andere socio-culturele organisaties (bv. jeugdbewegingen, jeugdhuizen, enz.) (Haudenhuyse et al., 2014).

Het feit dat sportorganisaties in staat zijn om een kader te bieden om maatschappelijk kwetsbare jongeren te bereiken en te engageren in een georganiseerde context (Haudenhuyse et al., 2014), maakt van 'traditionele' sportstructuren ook meteen een interessant studiesubject binnen het SFD-onderzoeksveld (Buelens et al., 2017). Op sport gebaseerde sociale bewegingen vinden meer en meer

hun weg als onderdeel van het maatschappelijke middenveld (Buelens et al., 2015). Deze kunnen aanleiding geven tot nieuwe uitingen van gemeenschaps- en verenigingsleven. Hierdoor kunnen mensen gemeenschappelijke belangen ontdekken, collectieve identiteiten ontwikkelen en wegen voor emancipatie verwerven. Deze bevindingen leiden tot toegenomen interesse en investeringen in sport-voor-ontwikkeling-programma's als deel van het maatschappelijk middenveld (Super et al., 2017; Buelens et al., 2015).

Binnen deze sociaal-sportieve projecten bestaat er een dunne lijn tussen wat doorgaans als 'buurtsport' wordt bestempeld en wat wordt gezien als georganiseerde sportstructuren.

Bij gemeenschapssportinitiatieven gaat het vooral om laagdrempelige sportinitiatieven en -programma's die worden opgezet via partnerschappen tussen verschillende lokale actoren, zoals lokale (gemeentelijke) sportdiensten, welzijnsorganisaties, scholen en - in mindere mate mate -sportclubs (Buelens et al., 2017). Gemeenschapssportinitiatieven maken doorgaans gebruik van een flexibele, aanpasbare, (semi-) informele, mensgerichte aanpak, gericht op het verlagen van de drempels voor deelname om de tekortkomingen van het reguliere sportaanbod aan te pakken (Haudenhuyse et al. 2018; Schailleé et al., 2019). Georganiseerde Sportstructuren daarentegen zijn de 'klassieke' sportclubs die vallen binnen de op vrijwilligerswerk gebaseerde reguliere sportclubsector.

BX valt hier tussen beide modellen in en bevindt zich in dat opzicht in een grijze zone. Enerzijds fungeert het als een 'klassieke' voetbalclub en neemt het deel aan de georganiseerde, 'officiële' competitievormen met andere erkende voetbalclubs. Anderzijds voldoet het aan criteria dat buurtsport typeert (of streeft het hier alvast naar), zoals laagdrempeligheid, plaatselijkheid, betrekking in de buurt, sociale inclusie, enzovoort. Zo werkte de club recent nog samen met de Brusselse brandweer en de communitywerking van RSC Anderlecht en organiseerde het een groot inter-buurt toernooi (tournoi inter-quartiers).

1.1.2 Sport als antwoord op sociale exclusie

Dit onderzoek focust op maatschappelijk kwetsbare jongeren. De jongeren in kwestie worden als 'kwetsbaar' bestempeld omdat ze sociaal uitgesloten zijn op één of verschillende maatschappelijke domeinen. Alle respondenten in dit onderzoek hebben een afkomst van een etnische minderheidsgroep en zijn woonachtig in een aandachtswijk in een van de armere delen van Brussel. In een artikel van Vanderverken et al. (2020), wordt sociale uitsluiting namelijk gedefinieerd als het "ontbreken of ontzeggen van middelen, rechten, goederen en diensten, en het onvermogen om deel te nemen aan de normale betrekkingen en activiteiten, die voor de meerderheid van de mensen in een samenleving beschikbaar zijn. Sociale uitsluiting is inherent multi-causaal en relationeel van aard, en leidt onder andere tot verlies van status, autonomie, gevoel van eigenwaarde, en verwachtingen." Veel maatschappelijk kwetsbare jongeren blijven zich in deze situatie bevinden omwille van een verstoorde relatie met instellingen van de samenleving, zoals gezin, school, arbeidsmarkt, gezondheidszorg en justitie (Haudenhuyse et al., 2014)

Aangezien participatie aan sportactiviteiten, zoals hoger vermeld, de sociale integratie kan bevorderen, door de participanten te stimuleren op fysiek, emotioneel, sociaal en cognitief vlak (Haudenhuyse et al., 2014; Buelens et al., 2017) en omdat sport een populaire vrijetijdsactiviteit blijkt te zijn bij maatschappelijk kwetsbare jongeren (Vanhoutte, 2007; Deduytsche & Crivit, 2011), wordt sport meer en meer naar voren geschoven als een middel om bij deze jongeren sociale uitsluiting te verhelpen.

Volgens een onderzoek van Buelens et al. (2017) zijn er echter noodzakelijke voorwaarden verbonden aan de ontwikkeling van *human* en *social capital* van maatschappelijk kwetsbare jongeren via sportactiviteiten.

Zo is er bijvoorbeeld nood aan: het opzetten van een bottom-up programma met betrokkenheid van de doelgroep, het verlagen van drempels om de toegankelijkheid te bevorderen, kwaliteitsvolle sociale relaties die tijdens een (sociaal-)sportief programma worden ontwikkeld, een empowerende omgeving met bepalende rolmodellen en -hieraan gelinkt- de know-how van (sociale) professionals die weten hoe je maatschappelijk kwetsbare jongeren kunt engageren (Buelens et al., 2017). Om deze redenen is het in het geval van een lokale voetbalclub zoals BX belangrijk dat deze ervoor zorgt dat hij als toegankelijk gepercipieerd wordt (zie 1.2.1) en dat hij inzet op het opleiden van coaches (zie 1.2.2) met het oog op de sociale doelstellingen van de club.

1.1.2.1 Toegankelijkheids- en uitsluitingsfactoren binnen sportorganisaties

Eén van de hierboven vernoemde voorwaarden voor het welslagen van een SFD-organisatie is het verlagen van de toegankelijkheidsdrempels. Het implementeren van een sociaal-sportieve aanpak lijkt daarom een belangrijke succesfactor te zijn om een sportclub laagdrempeliger te maken voor etnisch-culturele minderheden. Zeker voor deze doelgroep zouden beleidsvoerders bijgevolg nog meer moeten investeren in een sociale aanpak én in de sociaal-pedagogische competenties van de trainingsstaf (Haudenhuyse et al., 2014; Theeboom, 2011).

Aangezien sport tot de sociale sfeer behoort, zouden alle burgers er toegang toe moeten kunnen hebben. Sport wordt op die manier gezien als een deelgebied van de samenleving, dat sociaal inclusief moet zijn, in plaats van enkel als een instrument op zich (Vandermeerschen et al., 2015).

Toch toont een artikel van Vandermeerschen et al. (2015) dat sportparticipatie (ook in België) wel degelijk gestratificeerd is, bijvoorbeeld met betrekking tot opleiding, gender en fysieke paraatheid van ouders. De sportparticipatie bij maatschappelijk kwetsbare jongeren ligt dan ook beduidend lager dan bij hun niet-kwetsbare leeftijdsgenoten.

Collins (in Vandermeerschen et al., 2015) beschrijft drie geïdentificeerde groepen van belemmerende en uitsluitende factoren bij de sport- en vrijetijdsdeelname van kinderen en adolescenten. Hij maakt onderscheid tussen structurele, mediërende en persoonlijke factoren.

Structurele factoren zijn bijvoorbeeld een slechte fysieke of sociale omgeving of een gebrekkig ondersteunend netwerk. Voorbeelden van mediërende factoren zijn de beleidsattitudes van managers en de etikettering door de maatschappij. Persoonlijke factoren omvatten onder meer een gebrek aan inkomen, een gebrek aan tijdsstructuur of een slecht zelfbeeld of lichaams-imago. Deze beperkingen hebben invloed op de mogelijkheden van maatschappelijk kwetsbare jongeren om te participeren aan sportactiviteiten. Ook Vanderveken (2020) benadrukt dat er kanttekeningen geplaatst moeten worden bij de positieve resultaten van sport op het welzijn van de mens. Deze resultaten moeten in hun context geplaatst worden. Reguliere sportclubs zijn namelijk niet altijd toegankelijk voor iedereen omwille van financiële, geografische en socio-culturele drempels.

Omdat net de uitgesloten mensen in de maatschappij het meest risico lopen op gezondheidsproblemen (mentaal en fysiek) door bv. drugs-, tabak- of alcoholgebruik, zouden deze 'risico-personen' in principe net het meest voordeel kunnen halen van de gezondheidsmeerwaarde en de mentale weerbaarheid die sportieve activiteiten met zich meebrengen (Vanderveken, 2020).

1.1.2.2 Belang van coaches

Uit onderzoek blijkt dat coaches een bepalende rol spelen op de ontwikkeling van jongeren in een sportsetting (Buelens et al., 2015). Het is belangrijk voor sportcoaches om een ondersteunende omgeving te creëren waarin jongeren gevoelens van succes en acceptatie kunnen ervaren (Super et al., 2017; Haudenhuyse et al., 2014). Dit was ook één van de beschreven voorwaarden door Buelens et al. (2017, zie boven), en is niet vanzelfsprekend.

Coaches van lokale voetbalclubs zijn namelijk niet allemaal even opgeleid om deze sociale rol te vervullen. Sportcoaches en leiders van buurtsportclubs hebben zich grotendeels op vrijwillige basis geëngageerd om in de avonden of tijdens het weekend voor hun club te werken, het zijn geen opgeleide jeugdzorgwerkers (Hermens et al., 2017).

Voor een gunstige ontwikkeling van spelers (en misschien wel nog meer voor maatschappelijk kwetsbare jongeren) is een sterke vertrouwensrelatie met de coach van essentieel belang (Super et al., 2017). In onderzoek van Hermens et al. (2017) wordt het belang van deze vertrouwensrelatie benadrukt omdat coaches hierdoor toegang hebben tot zeer waardevolle informatie, waar jeugdwerkers eventueel dan weer verder mee aan de slag kunnen als professionals. Een degelijke verstandhouding tussen jeugdwerkers en coaches in een sport-voor-ontwikkeling programma is dan ook onontbeerlijk (Constandt et al., 2020a).

Echter is een degelijke sociale vorming voor de coaches zelf doorslaggevend voor het mee engageren en ontwikkelen van de maatschappelijk kwetsbare jongeren (Buelens et al., 2017). De sportcoaches zijn namelijk de hoofdrolspelers in het creëren van de sociale voorwaarden hiervoor. Ze zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor het creëren van positieve ervaringen en het bereiken van positieve resultaten (Super et al., 2017). Zo is het van belang dat de coaches in een SFD-context gevormd zijn voor pedagogische vaardigheden, om zodoende een meer algemene ondersteuning van de trainingssessies en nevenactiviteiten te kunnen bieden. Een paar sleutelcompetenties hiervoor hebben onder andere betrekking op empathie, luistervaardigheid, communicatieve vaardigheden, sociale vaardigheden, het nemen van initiatief, flexibiliteit, plannings- en organisatievaardigheden en zelfreflectie (Buelens et al., 2017).

1.1.3 Conceptuele factoren

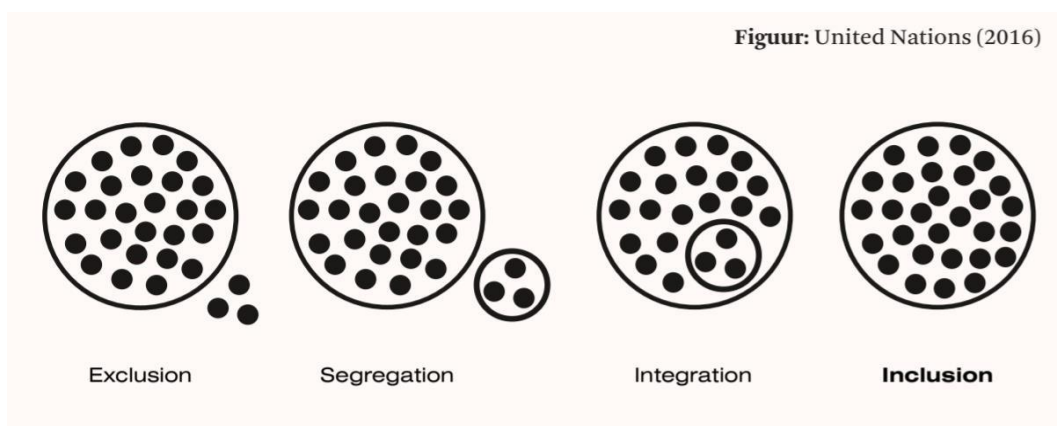
De hierboven beschreven definitie voor 'sociale uitsluiting', gebruikt door Vanderveken et al. (2020), is dat het gaat om een fenomeen dat "inherent multi-causaal en relationeel van aard is, en dat leidt tot onder andere het verlies van status, autonomie, gevoel van eigenwaarde, en verwachtingen." Als men dit vergelijkt met de vele positieve effecten die door sport-evangelisten worden toegeschreven aan sportbeoefening, lijkt het wel of sport een hele resem aan remedies kan bieden voor schijnbaar hardnekkige sociale problemen. Denk maar aan "sociale integratie" en/of "ontwikkeling van human capital" (Coalter, 2015).

In de literatuur lijkt het dus of sportparticipatie -voor een deel- een antwoord kan bieden aan de sociale uitsluiting van maatschappelijk kwetsbare jongeren. Alvorens de bevragingen hieromtrent bij de spelers en coaches van BX te bespreken, worden hierna bepaalde belangrijke termen uitgelicht.

1.1.3.1 Sociale Inclusie

Sociale inclusie wordt vaak gedefinieerd in relatie tot sociale uitsluiting (en blijft als zodanig vaak ongedefinieerd). Sociale inclusie en uitsluiting worden door beleidsmakers en onderzoekers vaak gebruikt als "diametraal tegenovergestelde polen", waarin de oplossing van problemen (en mechanismen) in verband met sociale uitsluiting kritiekloos wordt geherformuleerd tot het bevorderen van de inclusie van sociaal uitgesloten personen (Haudenhuyse, 2017). In die zin zijn veel onderzoekers het eens dat sociale inclusie verder dient te worden gedefinieerd en gespecificeerd bij gebruik (Haudenhuyse, 2017; Emran Riffi & Spaaij, 2021; Schailleé et al., 2019).

Uit geconsulteerde wetenschappelijke literatuur wordt, in functie van dit onderzoek sociale inclusie samengevat als een dynamisch en multidimensionaal proces van aanvaard en gewaardeerd worden in de maatschappij, in materiële en symbolische zin en als het wegnemen van drempels op het evenwaardig kunnen deelnemen in de maatschappij, ongeacht persoonlijke achtergrond. In deze context wordt sport vaak (te kritiekloos) gepromoot als een inclusieve omgeving, waarin mensen van alle achtergronden en bekwaamheden kunnen deelnemen en toegang hebben tot een reeks persoonlijke, gezondheids- en sociale voordelen (Schailleé et al., 2019; Emran Riffi & Spaaij, 2021).

Figuur 1. Inclusie en exclusie

NOOT. Overgenomen uit rapport 'inclusieve maatschappij' van Zemmi & Ben Yakoub (2018)

1.1.3.2 Sociale Cohesie

Ook sociale cohesie is over het algemeen een omstrede concept door de manier waarop het vaak pragmatisch en instrumenteel wordt ingevuld en gehanteerd op individuele indicatoren (Sabbe, 2019). Sociale cohesie wordt over het algemeen gedefinieerd als een combinatie van vertrouwen, solidariteit en identiteit en wordt beschouwd als de "lijm" die samenlevingen bindt. Vanwege het interactieve karakter en de veronderstelde universele aantrekkingskracht, is voornamelijk in de westerse, neoliberale landen een beroep gedaan op sport om een rol te spelen bij de bevordering van sociale cohesie. Dit om burgerparticipatie, gedeelde waarden en samenhang te stimuleren (Moustakas, 2021; Debognies et al., 2019).

Als men bijvoorbeeld naar sociale cohesie kijkt vanuit het socio-culturele perspectief, blijkt uit internationaal onderzoek dat (buurt-)sport de ontmoetingsmogelijkheden en interacties tussen maatschappelijk kwetsbare jongeren uit diverse etnisch-culturele achtergronden bevordert. Het toewerken naar een gemeenschappelijk en sportief doel neemt drempels weg (bv. taal) (Sabbe, 2019). Sociale cohesie heeft op die manier ook betrekking op sociale relaties, gevoel van identificatie, gedeelde waarden, gelijkheid enzovoort (Moustakas, 2021).

Een ander, individualistischer perspectief op sociale cohesie is dat van het sociaal kapitaal als onderdeel van het *human capital*.

In de theorie wordt vaak verwezen naar de ontwikkeling van *human capital* en *social capital* bij maatschappelijk kwetsbare jongeren als één van de baten van sportparticipatie bij deze doelgroep.

1.1.3.3 Human capital

Volgens het OECD is *human capital* "de kennis, vaardigheden, competenties en eigenschappen die in individuen besloten liggen en die het creëren van persoonlijk, maatschappelijk en economisch welzijn vergemakkelijken." Naast specifieke cognitieve vaardigheden en expliciete kennis omvat een ruimer begrip van *human capital* ook niet-cognitieve vaardigheden en eigenschappen die bijdragen tot het welzijn van een persoon. (OECD., 2007)

Om uit de vicieuze cirkel van (kans-)armoede te geraken is het belangrijk om in het *human capital* van maatschappelijk kwetsbare jeugd te investeren (Buelens et al., 2015). De klassieke manieren om dit te doen zijn echter vaak gelinkt aan instituties waar de jongeren een moeilijke verstandhouding mee hebben. De meest gebruikte vorm van investeringen in het *human capital* van jongeren is het onderwijs, maar school is voor vele van deze maatschappelijk kwetsbare jongeren de eerste institutie waarmee het fout loopt en die ze de rug toekeren. Door deze verzuurde relatie met het onderwijs hebben ze op termijn minder kansen om vaardigheden te ontwikkelen, wat na verloop van tijd ook resulteert in minder kansen op de arbeidsmarkt (Buelens et al., 2015; Haudenhuyse et al., 2014). In onderzoek van Buelens et al. (2017) wordt daarom het belang van het aanbieden van vrijetijdsactiviteiten aan deze doelgroep benadrukt. Sport is één van de meest populaire vrijetijdsbestedingen bij maatschappelijk kwetsbare jongeren (Deduytsche & Crivit, 2011) en veel sportorganisaties tonen aan dat ze in staat zijn maatschappelijk kwetsbare jongeren te bereiken (Buelens et al., 2017). Het organiseren van inclusieve sportactiviteiten is dan ook voornamelijk voor maatschappelijk kwetsbare jeugd relevant, omdat zij vaak gekenmerkt zijn door een accumulatie van negatieve ervaringen met verschillende organisaties/ instellingen (Constandt et al., 2020; Super et al., 2018). Sportactiviteiten zijn een degelijke manier om vaardigheden te leren, om sociale contacten te leggen en om vertrouwen en zelfkennis op te doen (Super et al., 2017). Sportparticipatie kan dus bijdragen tot de ontwikkeling van *human capital* (Buelens et al., 2017).

1.1.3.4 Sociaal kapitaal

Sociaal kapitaal is de sterkte van de sociale relaties en het netwerk van iemand dat hem al dan niet aanzien en macht geeft op de sociale ladder (zie Bourdieu, 1986). Sociaal kapitaal verwijst naar de ontwikkeling van gedeelde normen en vertrouwen en, in het licht van sociaal-culturele cohesie, het delen van interculturele kennis. Sociaal kapitaal kan voor de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren belangrijk zijn. Ze zouden -volgens sportevangelisten- dankzij (buurt-)sportactiviteiten, hun levensomstandigheden moeten kunnen 'overstijgen' zolang hen ondernemerschap, eigenaarschap en verantwoordelijkheidszin worden bijgebracht. Buurtsportactiviteiten zouden op die manier een succesvol individueel traject mogelijk moeten maken (Sabbe, 2019).

Sociaal kapitaal kan nog verder worden opgesplitst naargelang de manier waarop men het ontwikkelt. Zo bestaat er *bonding* sociaal kapitaal en *linking* en *bridging* sociaal kapitaal. Waar *bonding capital* wijst op het delen van waarden met mensen die op zichzelf lijken (homogene groepen), verwijzen *bridging* en *linking capital* naar het delen van waarden en normen tussen mensen met diverse achtergronden (heterogene groepen) (Sabbe, 2019). *Bonding* sociaal kapitaal gebeurt dus tussen mensen of groepen die gelijkaardig zijn (sociale klasse, socio- culturele en/of etnische achtergrond). De twee overige vormen van sociaal kapitaal zijn dan tussen groepen of personen die van elkaar verschillen.

Collins (in Haudenhuyse et al., 2014) stelde dat sportclubs vaak uitingen zijn van kleinere subculturen en daarom vaak beter zijn in het produceren van *bonding* sociaal kapitaal (tussen gelijksoortige mensen) dan *bridging* of *linking* sociaal kapitaal (met andere soorten mensen). Ze vormen dus in die zin soms een subcultuur. Sportclubs zijn vaak een homogene en solidaire gemeenschap, d.w.z. gekenmerkt door gemeenschappelijke interesses (bv. voetbal) (Haudenhuyse et al., 2014). De socio-culturele perspectieven op de baten van sport, namelijk inter-etnische ontmoetingsmogelijkheden en interacties, wordt dus niet in elk onderzoek ondersteund. Hoewel sport vaak erkend wordt voor zijn zogenaamd inherent positieve kracht bij het tot stand brengen van sociale cohesie, kan sport in feite uitsluitingseffecten teweegbrengen wanneer "de cohesie binnen de gemeenschap voorrang krijgt op interculturele betrokkenheid", of anders, wanneer te veel *binding* het onmogelijk maakt om een brug te slaan (te *bridgen*) (Sabbe, 2019).

Wel wordt in de meeste onderzoeken rond Sport For Development geopperd dat deelname aan (buurt-)sportactiviteiten, onder de juiste voorwaarden, sommige vaardigheden en attitudes van maatschappelijk kwetsbare jongeren aanscherpen. Zo leren ze bijvoorbeeld over solidariteit, samenhang, openheid, discipline en kweken ze zelfkennis en zelfvertrouwen. Allemaal zaken die het sociaal kapitaal van jongeren bevordert (Super et al., 2017; Debognies et al., 2019; Sabbe, 2019).

1.2. Onderzoeksvragen

1. Welke (sociale) veranderingen beoogt BX te bereiken bij diens leden?
2. Welke gepercipieerde verandering ervaren de jongeren ten gevolge van de activiteiten van BX?

Onze onderzoeksvragen worden opgedeeld in twee delen. In het eerste deel wordt er onderzocht wat volgens het bestuur en de medewerkers van BX veranderingen zijn die -volgens hen- worden teweeggebracht bij de leden van de club. In het tweede deel willen we de gepercipieerde sociale veranderingen bij de leden zelf onderzoeken.

DEEL 2: Methode

Met de kwaliteitscriteria indachtig wordt in het volgende onderdeel de onderzoeksmethode toegelicht. Eerst wordt de *Most significant change*-methode, waarvan gebruik werd gemaakt in dit onderzoek, gedefinieerd. Vervolgens wordt er informatie gegeven over de onderzoekcontext en BX, de partner in dit onderzoek. Nadien wordt ingezoomd op de respondenten op basis van inclusie- en exclusiecriteria. Aansluitend wordt de dataverzamelmethode gedefinieerd. Tot slot is er aandacht voor de analyseprocedure van de data.

2.1 Most significant Change Methode

Om de onderzoeksvragen (zie boven) te kunnen beantwoorden maken we gebruik van een onderzoeksmethode die daarvoor geschikt is, namelijk de Most Significant Change-techniek. De Most Significant Change-techniek (vanaf hier MSC) is een kwalitatieve en participatieve vorm van monitoring en evaluatie die gebaseerd is op het verzamelen en systematisch selecteren van verhalen over gerapporteerde veranderingen bij ontwikkelingsactiviteiten (Serrat, 2009). Verhalen over belangrijke veranderingen kunnen een rijk beeld geven van het effect van ontwikkelingsprogramma's. De techniek helpt ook om de resultaten van programma's te richten op de gebieden die het meest worden gewaardeerd en bij het ontwikkelen van indicatoren voor de impact van een programma (Lennie, 2011).

De uitgebreide, participatieve vorm van MSC maakt gebruik van 10 stappen/fases om de onderzoeker te helpen met het implementeren van de evaluatiemethode (Dart & Davies, 2005):

- Stap 1: Belangstelling wekken
- Stap 2: Beslissen over de domeinen van verandering
- Stap 3: Bepalen van de rapportageperiode
- Stap 4: Verzamelen van verhalen over sociale verandering
- Stap 5: Selecteren van de meest significante verhalen
- Stap 6: Terugkoppeling van de resultaten aan de belangrijkste personen
- Stap 7: Verificatie van verhalen
- Stap 8: Kwantificering van verhalen
- Stap 9: Secundaire analyse en monitoring
- Stap 10: Evaluatie en herziening van het systeem

De MSC-methode kan en wordt vaak aangepast in functie van wat de specifieke noden zijn of wat de context is voor het onderzoek in kwestie (Dart & Delaney, 2011). Voor dit onderzoek werden niet alle fases doorlopen. Ook waren slechts sommige, beslissende fasen participatief.

Samengevat werd de MSC-techniek voor dit onderzoek als volgt gebruikt:

1. Interesse wekken

Gesprekken met medewerkers van BX over insteek van het onderzoek, mogelijkheden en de methode. Dit is een vitaal onderdeel van het proces, omdat MSC de medewerking en deelname vereist van veel verschillende mensen binnen de onderzochte organisatie en van belanghebbenden bij het programma (Lennie, 2011).

2. Relevante domeinen van verandering vastleggen

Domeinen zijn brede en vaak betrekkelijk vage categorieën van mogelijke gebieden van verandering. Domeinen van verandering zijn opzettelijk vaag gehouden, zodat mensen verschillende interpretaties kunnen hebben van wat een verandering op een bepaald gebied inhoudt. Het gebruik van domeinen heeft onmiddellijke praktische waarde: het helpt organisaties om een groot aantal veranderingsverhalen te groeperen in beter beheersbare thema's, die elk op hun beurt kunnen worden geanalyseerd. Een voordeel van het vooraf bepalen van de domeinen is dat ze een leidraad kunnen zijn voor de onderzoeker(s) die de verhalen verzamelt (verzamelen) met betrekking tot het soort veranderingen waarnaar hij/ zij moet(en) zoeken, zonder al te normatief te zijn (Davies & Dart, 2005).

Domeinen worden dus gebruikt in een evaluatie om te helpen de gebieden van verandering te definiëren die belangrijk zijn voor de belanghebbenden van het ontwikkelingsprogramma (Lennie, 2011).

In dit onderzoek gebeurde dit op een participatieve manier met de medewerkers van BX (Zie dataverzamelmethode).

3. Verzamelen van verhalen over sociale verandering

Verhalen over belangrijke veranderingen worden verzameld bij degenen die direct betrokken zijn bij een programma, zoals deelnemers en (veld-)medewerkers (Lennie, 2011) (Zie dataverzamelmethode).

4. Analyseren van de verhalen

(Zie data-analysemethode)

5. Selecteren van de meest significante verhalen

De selectie zou idealiter op participatieve wijze moeten geschieden, maar in de meeste gevallen is dit aan één persoon overgelaten (Davies & Delaney, 2011).

In dit onderzoek selecteerde de onderzoeker, om praktische redenen, eigenhandig de meest significante verhalen per geselecteerde domeinen (Zie resultaten).

6. Rapportage van de bevindingen aan de organisatie.

De MSC is in de context van de doelstelling van dit onderzoek relevant omdat ontwikkeling gaat over verandering en omdat verandering op verschillende gebieden plaatsvindt. Om te komen tot wat wenselijk is en af te stappen van wat niet wenselijk is, moeten belanghebbenden verduidelijken wat zij werkelijk proberen te bereiken, een beter begrip ontwikkelen van wat al wordt bereikt (en wat niet), en hun verschillende waarden en voorkeuren onderzoeken en delen over wat zij als een belangrijke verandering beschouwen (Serrat, 2009).

2.2 Onderzoekscontext en beschrijving van de bestudeerde organisatie (BX)

Dit onderzoek is een case study van lokale voetbalclub BX die gelokaliseerd is in de Brusselse deelgemeente Anderlecht. Deze gemeente maakt deel uit van 'le croissant pauvre' in Brussel oftewel het armere Noordwestelijke deel van de stad. Eén derde van de inwoners van het Brussels hoofdstedelijk gewest worden beschouwd als risicogroep voor armoede of sociale uitsluiting (AROPE) (Statbel, 2021). In Brussel is 11,3% van de jongeren tussen 18 en 24 jaar niet in opleiding, noch actief op de arbeidsmarkt (NEET) (Eurostat, 2021). Volgens S. Luyten (2019) krijgen veel Brusselse jongeren te maken met "sociale uitsluiting op vlak van inkomen, werk, opleiding, gezondheid, huisvesting en maatschappelijke participatie. Deze domeinen zijn onderling sterk verweven en kunnen zowel oorzaak als gevolg zijn van uitsluiting op andere domeinen." BX bereikt en engageert een deel van deze groep maatschappelijk kwetsbare jongeren in clubverband.

BX telt 611 leden, ongeveer 45 vrijwilligers en heeft zes voltijdse medewerkers.

BX is een sociaal-sportief project. Met andere woorden, het is een lokale voetbalclub die het sociale aspect bij de ontwikkeling van de spelers minstens even hoog in het vaandel draagt als het sportieve. Het gebruikt de georganiseerde sportieve activiteiten om naast voetbal te focussen op sociale cohesie, zelfwaarde, taal en de weg naar opleiding en werk voor de jongeren. Het begeleidt zijn jonge spelers - voor een groot deel maatschappelijk kwetsbare jongeren van diverse herkomst- zowel in hun motorische als hun sociale ontwikkeling. Het SFD-project BX had van meet af aan zowel een integrale (persoonsvormende) als een integrerende (maatschappelijke) finaliteit. Zo wordt bijvoorbeeld het inschrijvingsgeld bewust laag gehouden (althans in vergelijking met andere voetbalclubs) om de financiële drempel tot sportbeoefening te verlagen (Delheye et al., 2016). BX is in dat opzicht een club die zich, naast het voetbal, inzet voor een collectieve sociale impact. Het tracht de drempels voor sportparticipatie zoveel mogelijk weg te werken. Zo valt op de website van de club te lezen dat "de club zich niet alleen richt op de voetballende jongeren, maar ook op de ruimere omgeving van de spelers, en dat in een samenspel tussen BX, het middenveld, publieke overheden en het bedrijfsleven".

Zo ontwikkelde de sociale werking van de club verschillende programma's rond diverse thema's als gezondheid (BX Health), sociale cohesie (BX Peer), opleiding en werk (BX Connect to Work), meertaligheid (BX Polyglot) en cultuur (BX Culture). In dit onderzoek focussen we op de verandering die de club teweegbrengt bij de jongeren in het algemeen en voornamelijk op het 'BX Health'-programma. Dit deelproject tracht voetbal toegankelijk te maken voor iedereen die hier passie voor heeft, ongeacht achtergrond of privé-situatie. Als opdrachtgever voor dit onderzoek was het voor BX belangrijk om dicht bij de essentie van de club te blijven: voetbal en (spel)plezier. De toegankelijkheid hiervan is voor de club van groot belang.

De vraag vanuit de club zelf was namelijk om in dit onderzoek te gaan meten op welke manier de voetbalclub de ontwikkeling en verbondenheid van en tussen de leden -voor een groot deel maatschappelijk kwetsbare jongeren- bevordert door middel van dit laagdrempelige project.

De hierboven opgenoemde factoren uit voorgaand onderzoek tonen alvast aan dat BX als sociaal-sportief project heel wat maatschappelijke vooruitgang tracht te bekomen. In die zin voeren ze bij BX ook taken uit die normaal gezien uitbesteed worden aan middenveldorganisaties (Meurs, 2021). De club zou de resultaten van dit onderzoek op termijn willen/kunnen gebruiken om de impact van diens sociale werking binnen de wijk te kunnen aantonen met het oog op subsidieaanvragen en andere administratieve vergunningen.

De club deed voor dit onderzoek beroep op de Wetenschapswinkel van de VUB. Die zette dit masterproefthema op hun website waarna de onderzoeker (Masterstudent in de Agogische Wetenschappen) zich kandidaat stelde met Prof. Dr. Hebe Schallière (expert inzake SFD) als aangewezen promotor.

Uit agogisch perspectief is voornamelijk het sociaal inkluderende aspect van participatie aan de sportieve activiteiten en diens impact op de ontwikkeling van de maatschappelijk kwetsbare jongeren relevant als onderzoeksthema. Dit sluit namelijk aan bij het agogische principe van mensen hun weg te helpen vinden binnen de samenleving.

2.3 Deelnemers

De eerste fase, waarin interesse gewekt werd voor het onderzoek (zie MSC-techniek), gebeurde voornamelijk door gesprekken tussen de onderzoeker en de CEO van BX (Anne-Charlotte Mauroy), af en toe vergezeld door andere medewerkers van de club en/of de promotor van dit onderzoek voor begeleiding.

In de tweede fase van het onderzoek moest er een gesprek komen met de stafmedewerkers waarin de domeinen van verandering werden vastgelegd (zie MSC-techniek). Hiervoor werd door middel van de *snowball*techniek een bespreking georganiseerd bij een gepland bezoek aan de club. Een paar medewerkers werden persoonlijk aangesproken en uitgenodigd bij het gesprek. Nadien ging intern het nieuws over de geplande bespreking de ronde en zo werden uiteindelijk vier respondenten gevonden voor deelname aan het gesprek over het onderzoek.

De vier participanten waren:

1. Anne-Charlotte Mauroy (CEO BX)
2. Marjan van den Donk (manager van BX connect to work)
3. Fabrice Ahoua (social coach en coach)
4. Redouane Ahriouli (begeleidings-adviseur/social coach).

Voor de 2e fase van het onderzoek, namelijk het verzamelen van verhalen over sociale verandering (zie MSC-techniek), werd een beroep gedaan op de spelers en coaches die actief zijn in de jeugdwerking van BX. De deelnemers werden hierbij geselecteerd aan de hand van bepaalde inclusie- en exclusiecriteria.

Allereerst dienden de respondenten lid/ aangesloten te zijn bij de club BX, aangezien gepeild werd naar de beleving van clubleden. Aangezien dit onderzoek focust op de ervaringen van maatschappelijk kwetsbare jongeren, dienden de respondenten zich ook in een 'maatschappelijk kwetsbare' situatie te bevinden. Alhoewel de respondenten allen afkomstig waren uit de aandachtswijk Anderlecht en ze allemaal een afkomst hadden van etnisch-culturele minderheidsgroepen, viel dit moeilijk te meten. Daarom, en ook om ethische redenen, werd de selectie van de respondenten overgelaten aan de medewerkers van de community-werking van BX. Zij hadden immers een duidelijk beeld van de thuissituatie van de aangesloten jongeren in hun werking (Bryman, 2016).

Om de meting van de impact van BX op de aangesloten jongeren uit de wijk op een volledige manier in kaart te kunnen brengen werden naast de jongeren zelf (de spelers), ook coaches bevraagd. Zij hebben immers een goed zicht van buitenaf op de situatie van de jongeren.

Dit onderzoek streeft naar het bekomen van theoretische saturatie. Na analyse van de methodologie van verschillende wetenschappelijke bronnen binnen het onderzoeksveld SFD werd besloten voor 12 respondenten (N=12) te kiezen. Hierbij werden 12 spelers, aangesloten bij voetbalclub BX, van beide genders en variërend in leeftijd van 13 tot 17 jaar* bevraagd, waarvan 4 ook assistent-coaches zijn bij jongere leeftijdscategorieën. Hiernaast werd ook 1 coach bevraagd die ook nog eens de rol van social coach heeft binnen de club en daar voltijds voor is aangesteld.

Hieronder zijn de respondenten schematisch en gecodeerd voorgesteld (voor transparantie):

Tabel 1. Lijst van participanten

Participant (Semigestructureerd Interview Participant)	Leeftijd	Rol binnen BX	Geslacht
SIP 1	23 jaar	Coach + Social coach	M
SIP 2	16 jaar	Speler	M
SIP 3	17 jaar	Speler + assistent coach	M
SIP 4	15 jaar	Speler + assistent coach	M
SIP 5	15 jaar	Speler + assistent coach	M
SIP 6	14 jaar	Speler	M
SIP 7	15 jaar	Speler	M
SIP 8	13 jaar	Speler	M
SIP 9	15 jaar	Speler	M
SIP 10	13 jaar	Speler	M
SIP 11	14 jaar	Speler	M
SIP 12	16 jaar	Speelster + assistent coach	V
SIP 13	22 jaar	Speelster + coach	V

2.4 Algemene onderzoeksopzet en dataverzamelingmethode

De dataverzameling voor dit thesisonderzoek werd op een kwalitatieve wijze gevoerd in twee aparte fases. Dit in functie van de implementering van de MSC-techniek (zie boven).

De eerste fase, waarin interesse gewekt moest worden voor het onderzoek (zie MSC-techniek), gebeurde zoals hoger vermeld dus voornamelijk met gesprekken tussen de onderzoeker en de CEO van BX (Anne-Charlotte Mauroy), af en toe vergezeld door andere medewerkers van de club en/of de promotor van dit onderzoek voor begeleiding. In deze gesprekken werd overlegd over de insteek van het onderzoek alsook over wat beide partijen van elkaar konden verwachten qua inbreng (zowel materieel als cognitief). De onderzoeksdoelstelling (zie probleemstelling) en in mindere mate de methode werden op deze manier bepaald.

2.4.1 Focusgesprek – Domeinen

In de tweede fase van het onderzoek moesten de domeinen van verandering afgebakend worden met behulp van de medewerkers van de club. Hiervoor werd een focusgesprek georganiseerd¹.

Het focusgesprek vond overdag plaats in het cafetaria van de clubfaciliteiten in Anderlecht. Omwille van de centrale ligging van het cafetaria was er af en toe wel doorgang van spelers en vrijwilligers waardoor er soms moeite moest gedaan worden om de aandacht van alle participanten erbij te houden.

Eerst werd het onderzoek gekaderd voor de medewerkers en werden ze gebriefd over de onderzoeksmethodiek. Nadien werd een open gesprek gevoerd over de sociale werking van de club. Er werd gebrainstormd over de verschillende betekenisvolle rollen dat de club kan hebben voor de ontwikkeling van eindgebruikers, namelijk de leden/spelers. De benoemde, relevante rollen die uit de discussie voortvloeiden werden gebruikt als domeinen van verandering binnen de gehanteerde MSC-methode (zie boven).

De onderzoeker trachtte als gespreksleider/moderator af en toe de discussie te alimenteren door vergaarde kennis uit de literatuur over SFD te delen met de participanten. De relevante domeinen van verandering die werden benoemd (zie MSC-techniek) werden later getoetst aan de hand van interviews met de leden/ spelers. De participanten aan het focusgesprek tekenden ook een *informed consent* opdat hun namen konden worden gebruikt in dit interview.

---

¹ Zoals gedefinieerd in Poortinga (2019).

2.4.2 Individuele interviews

De data voor de derde fase van het onderzoek, namelijk het verzamelen van verhalen van sociale verandering, werden gehaald uit individuele, semigestructureerde interviews met de respondenten (spelers/coaches -zie boven). De interviews werden, voor het gemak van de respondenten, in het Frans afgenomen. De geselecteerde fragmentcitaten uit het deel 'Resultaten' zijn dus vertaald naar het Nederlands.

De respondenten werden op een open manier bevroegd over gemeenschappelijke fenomenen betreffende hun deelname aan de activiteiten van BX. Ze hadden dankzij deze open manier van interviews afnemen de kans om, naast de aangehaalde domeinen, zelf ook onderwerpen aan te brengen waar ze persoonlijk belang aan hechten (Baarda, 2019).

Aan de hand van de vooraf bepaalde domeinen werden de leden bevroegd naar de belangrijkste veranderingen dat de club teweegbrengt op hun sociale ontwikkeling.

De leden konden op die manier hun eigen kijk op de verandering die zij meemaakten ten gevolge van hun deelname aan de activiteiten van de club BX in verhaalvorm delen met de onderzoeker.

De interviews werden gepland in samenwerking met social coach Fabrice Ahoua. Deze hebben steeds plaatsgevonden op woensdagnamiddagen op de faciliteiten van de club in Anderlecht. In totaal kwam de onderzoeker -enkel voor de interviews- 3 woensdagnamiddagen langs en werden steeds 4 interviews afgelegd. De interviews gebeurden steeds in een van de verkleedruimtes van de club, afgesloten van ruis en onderbrekingen dus, wat belangrijk is voor de kwaliteit van het gesprek (Baarda & Van der Hulst, 2013). De tijd die ieder interview in beslag nam schommelt tussen de 15 en 30 minuten.

Zoals hoger vermeld werden na een grondige lezing van relevante literatuur en een gesprek met de medewerkers van BX de domeinen van verandering vastgelegd. Hieruit werd een topiclijst gemaakt (zie bijlage 6) waaruit nadien een interviewschema werd opgesteld. Een topiclijst is handig om zeker te zijn dat bij ieder interview alle thema's (i.d.g domeinen van verandering) worden aangehaald zodat die nadien kunnen worden vergeleken (Baarda & Van der Hulst, 2013). De structuur om tot de interviewvragen te geraken verliep dus als volgt:

Figuur 1. Structuur om tot interviewvraag te komen

Enkele weken vóór de start van de interviews met de jongeren, vond een test-interview plaats met een coach van BX. Een test-interview is handig om de interviewleidraad te checken op (on)volledigheid en/of redundantie (Baarda, 2019). Na dit test-interview werden vragen en de vraagvolgorde lichtjes aangepast. Respondenten werden uiteindelijk door de medewerkers van BX zelf geïnformeerd over de interviews, al was er wel een wervingsaffiche voorhanden (zie bijlage 4) die uiteindelijk niet werd gebruikt. De respondenten dienden wel een *informed consent* (zie bijlage 2) in te vullen voorafgaand aan hun deelname.

Verder werd er kwaliteitsvol opnamemateriaal geleend bij de Wetenschapswinkel (zie Baarda & Van der Hulst, 2013).

2.5 Data-analyse

In de eerste fase, namelijk het focusgesprek werden de domeinen van verandering op het moment van het gesprek zelf bepaald. Er was bij deze fase dus geen verdere data-analyse vereist.

Enkel voor de tweede fase, namelijk de semigestructureerde interviews, werden data op een wetenschappelijk methodologische manier geanalyseerd.

Vergelijkbaar met andere onderzoekers die ervaringen van maatschappelijk kwetsbare jongeren in sportorganisaties onderzochten (bv. Haudenhuyse et al., 2014; Buelens et al., 2015), werd een deductief thematische analyse gebruikt zoals beschreven door Braun & Clarke (2006) binnen de interpretatieve fenomenologische benadering. Dit betekent dat bij de analyse van de vergaarde data vanuit een theoretisch kader en een begrippenkader kan worden gewerkt. Zo kwamen de gekozen domeinen van verandering voor de hantering van de MSC-methode (zie boven), naast het focusgesprek met de stafleden van BX, voor een deel ook uit een theoretische literatuurstudie.

De onderzoeker vertrok vanuit deze vergaarde theoretische kennis om de verschillende deelcomponenten van deze concepten te kunnen bevragen. Het doel zijnde om bepaalde gemeenschappelijke fenomenen en thema's te onderscheiden, samen te vatten en te beschrijven.

Met deze methode was de onderzoeker in staat deze data te begrijpen vanuit het perspectief en de ervaring van de geïnterviewden (Braun & Clarke, 2021). Voor ieder van de domeinen werden uit de verschillende interviews met de respondenten, door middel van vergelijking en codering, steeds getracht uit te maken wat de meest significante verandering was die BX hierin veroorzaakte.

Hierbij werd het NVIVO-programma gebruikt om de uitgeschreven interviews te analyseren en om te vormen tot gebruiksklare labelschema's. Om een grotere wetenschappelijke betrouwbaarheid te bekomen werden de interviews ook volledig uitgetypt (Baarda, 2019).

Wat de theoretische saturatie betreft, werden in dit onderzoek 13 individuele interviews afgenomen (voor de tweede fase). Dat is volgens Swanborn (2015) ruim voldoende aangezien het hier toch gaat om een relatief homogene groep participanten (jongeren van buitenlandse komaf met passie voor voetbal wonende in Anderlecht, etc.).

DEEL 3: Resultaten

De resultaten worden besproken in twee delen:

1. Het deel resultaten dat antwoord tracht te bieden op de eerste onderzoeksvraag: Welke (sociale) veranderingen beoogt BX te bereiken bij diens leden?
Deze resultaten kwamen voort uit het focusgesprek met de medewerkers van BX.
Deze dienden om de domeinen van verandering te bepalen (zie MSC-methode).
2. Het deel resultaten dat de tweede onderzoeksvraag beantwoordt: Welke gepercipieerde verandering ervaren de jongeren ten gevolge van de activiteiten van BX?
Dit deel resultaten kwam voort uit de individuele semigestructureerde interviews met de spelers.
Deze dienden om de domeinen van verandering te gaan bevragen en toetsen door significante getuigenissen en verhalen te gaan verzamelen over de ervaringen van de jongeren bij de activiteiten van de club.

3.1 Focusgesprek - Domeinen

Uit het focusgesprek kwamen uiteindelijk 4 domeinen van verandering naar voren die ook verder worden geduid.

De aangehaalde beschrijvingen over de invloed van de werking van de club op diens leden zijn percepties van de medewerkers van BX. Deze werden later, aan de hand van interviews met de leden in kwestie, besproken en nagetrokken.

3.1.1. *De coach/staf als rolmodel*²

Rond de tafel bij het focusgesprek werd het belang van rolmodellen voor maatschappelijk kwetsbare jeugd aangehaald. Fabrice Ahoua (social coach bij BX) vertelde ons over jongeren van de club die hem aanspraken en tegen hem vertelden dat ze later graag zoals hem wilden worden.

Ook Anne-Charlotte (CEO bij BX) vertelde dat een paar meisjes haar hadden gezegd dat ze naar haar opkeken en later ook graag een leidinggevende rol wilden vervullen in hun toekomstige job.

Naast het principe van de coach en staf als rolmodel voor de jonge leden, werd tijdens het focusgesprek ook de rol van de coaches en stafleden als bemiddelaar tussen jongeren en hun families aangehaald. Zo vertelden Marjan van den Donk (manager van BX connect to work) en Fabrice Ahoua dat ze al vaker werden aangesproken door ouders met de vraag of ze eens met hun zoon of dochter konden babbelen over hun gedrag omdat ze "naar hen misschien wel zouden luisteren".

Of omgekeerd, dat een jongere een staflid vroeg om met zijn/haar ouders te gaan spreken over een toestemming dat hij/zij nodig had of over een probleem waarbij de jongeren niet de indruk hadden dat de ouders naar hem/haar zouden luisteren.

---

² Vertaald uit het Frans: FR = « Coach/staff en tant que modèle et médiateur »

Deze proximateit en wederzijdse waardering tussen spelers en coaches bleek tijdens het focusgesprek alvast een belangrijke karakteristiek van de club en werd dan ook opgenomen als domein van verandering voor het vervolg van het onderzoek (Zie MSC-methode).

3.1.2. Samenhorighedsgevoel (bij elkaar en bij de club)³

Bij het focusgesprek werd duidelijk dat de stafleden van BX een groot samenhorighedsgevoel percipiëren bij de aangesloten jongeren, wat een belangrijk onderdeel is van de sociale identiteit van de club. Hierbij wezen Redouane Ahriouli (begeleidings-adviseur/social coach) en Anne-Charlotte Mauroy (CEO van BX) het belang van de uitrustingen van BX. Ze legden uit dat, als spelers andere jongeren tegenkomen op de bus of elders in de publieke ruimte en dat zij een trainingspak of pet dragen van BX, dat er dan al snel een link ontstaat tussen de jongeren onderling. Of ze nu een gesprek aangaan of niet, er is al een 'vestimentaire' link en samenhorighedsgevoel gecreëerd tussen de jongeren.

Het belang voor jongeren om het gevoel te hebben ergens bij te horen werd nog eens benadrukt bij het focusgesprek toen werd aangehaald dat veel geradicaliseerde (West-Europese) jongeren net daarnaar op zoek waren wanneer ze werden geronseld: een gezamenlijk doel met een groep waar ze zich in herkennen. Dit is iets waar een club als BX, volgens de medewerkers, voor kan instaan in positieve zin. Er werd gezamenlijk geopperd dat de jongeren dankzij een gezamenlijke passie, namelijk voetballen en door gezamenlijke belevenissen op en rond de club waar ze toe behoren, al snel een gemeenschap met en voor elkaar vormen. Het samenhorighedsgevoel tussen de leden van de club en met de club werd opgenomen als domein van verandering voor het vervolg van het onderzoek (Zie MSC-methode).

3.1.3. (Her)valorisatie van jongeren⁴

Volgens Marjan van den Donk (manager van BX *connect to work*) doet BX in zekere zin op een informele manier aan sociaal werk. Ze helpen de jongeren onder andere met talen aanleren en met werk zoeken op de arbeidsmarkt, maar vooral: ze geven de jongeren waardering. Of het nu door het vieren is van sportieve prestaties op het veld, of door ze de nodige aandacht te schenken naast het veld, iedere speler is van belang binnen de club. Ongeacht privé-achtergrond, schoolprestaties of dergelijke.

Door de leden te ontdoen van eventuele privé-bagage geeft de club de jongeren de kans om uit te blinken en zo zichzelf te gaan (her-)waarderen. Hiernaast gaan ze binnen de werking van de club BX, -volgens de stafleden- bewust om met de soms preciaire situatie waarin de maatschappelijk kwetsbare jongeren zich bevinden. Hierdoor kunnen de jongeren het profijt dat ze halen uit de activiteiten in een veilige omgeving verwerken, waardoor het extra gestimuleerd wordt.

Het waardebesef/ de (re)valorisatie van de leden -ongeacht hun persoonlijke achtergrond- werd opgenomen als domein van verandering voor het vervolg van het onderzoek (Zie MSC-methode).

---

³ Vertaald uit het frans: FR= Sentiment d'appartenance (entre eux et avec le club)

⁴ Vertaald uit het frans: FR = (Re)valorisation des jeunes

3.1.4. Genormaliseerde diversiteit ⁵

Zowel bij de stafleden als bij de spelers van BX is er zoveel diversiteit, dat het eigenlijk amper een issue is in de alledaagse omgang op de club. Fabrice Ahoua (social coach bij BX) zegt dat het echt opvallend is hoe dat iets typisch is binnen de club BX. Een echte sterkte volgens hem is het respect tussen de spelers, staf en bestuur is namelijk primordiaal en dan zijn vooroordelen absoluut uit den boze. De medewerkers opperen dat spelers de rijkdom van deze multiculturele setting -misschien deels onbewust- benutten aangezien ze niet bang zijn om erover in gesprek te gaan vermits hier geen taboe rond bestaat. Dit taboe verdwijnt volgens Marjan van den Donk (manager van BX *connect to work*) aangezien afkomst op geen enkel moment geproblematiseerd wordt bij de toetreding tot de club en tot een ploeg.

Het normaliseren van diversiteit werd een vierde en laatste domein van verandering voor het vervolg van het onderzoek (Zie MSC-methode).

3.2 Individuele interviews

Aan de hand van de vooraf bepaalde domeinen werden de leden bevraagd naar de belangrijkste veranderingen die de club teweegbrengt op hun sociale ontwikkeling.

De relevantste verhalen/ervaringen hieromtrent worden per domein van verandering besproken.

3.2.1 De coach/staf als rolmodel

Het eerste bevroegde domein van verandering was de coach en/of de staf als rolmodel voor de jongeren. Uit het focusgesprek bleek dat de medewerkers van BX de hechte relatie tussen de spelers en de coaches een belangrijk aspect vonden dat de werking van BX typeerde.

Voor de jongeren was vooral de **vertrouwensrelatie** dat ze met hun coach en de staf van BX hadden iets dat ze in de semigestructureerde interviews vaak aanhaalden. De jongeren gaven blijk van waardering en gaven aan dat deze relatie van belang was voor hun gevoel van verbondenheid naar de coach en naar de club toe. De coaches van BX geven de jongeren de perceptie dat ze aanspreekbaar zijn in het geval van problemen en dat ze ten alle tijde hun best zullen doen om hen te helpen, ongeacht het type struikelblok. Deze twee hieronder geselecteerde ik fragmentcitaten van spelers illustreren dit:

De coach is echt een goed persoon. Ik ken hem nu al een paar jaar en hij heeft me veel geholpen. Hij geeft goede trainingen waardoor we voetballend beter worden, maar naast het veld weet ik ook echt dat ik op hem kan rekenen. Ik heb het al meegemaakt, toen ik problemen had binnen mijn familie kon ik echt met hem spreken. Hij stimuleert ons ook om ons best te doen op school en in het leven. (SIP10)

We waren zo close dat hij [coach] me echt veel hielp. Hij kwam met me praten als hij zag dat het niet goed ging tijdens de trainingen en zo. Maar het was ook goed dat hij het wist want hij liet me dan wat meer met rust of hij stond net meer achter me als het nodig was. Dus ja, hij kende mijn privé-leven, hij wist echt veel. (SIP13)

---

⁵ Vertaald uit het Frans: FR = Diversité normalisée

Deze vertrouwelijke verstandhouding met de coaches betekent voor veel bevroegde jongeren dat ze de coach ook echt **respecteren**.

Ja, er is respect tussen de spelers en de coach. Respect, dat moet sowieso vanuit twee kanten komen. Zonder respect kom je toch niet vooruit. (SIP3)

Wel, alles gaat goed met mijn coach. Hoe zal ik het zeggen? Het is alsof hij de baas is van ons team, hij beheert de tactiek, hij beheert alle trainingen, zonder hem zullen we niet evolueren. Het is dankzij hem dat het goed gaat en dus zijn we hem respect verschuldigd. (SIP6)

Wat er ook vaak terugkwam is de **analogie naar een familiale band met de coach** of met de stafleden van BX. Zo wordt de coach vaak omschreven als een vaderfiguur of als een grote broer.

Hij geeft me veel advies, zowel in het voetbal als in het leven. Dus, ja, ik beschouw hem als een soort grote broer. (SIP2)

Coach [naam coach] is als een grote broer. Hij verdedigt ons zowel buiten de club -bij de school bijvoorbeeld- en ook binnen de club en hij leert ons ook veel bij. (SIP8)

Ze nemen ons echt alsof we hun zonen zijn en alsof zij onze vaders zijn. In ieder geval, dat is wat onze coach me vertelde, want dit seizoen, aan het begin van het seizoen, was ik een beetje wankel en hij wist me te herkaderen... (SIP4)

Ook de coaches zelf beschreven hun rol als soms zijnde die van een beschermend familielid ten aanzien van hun jonge spelers.

Kleintjes die naar ons toe komen als ze verdrietig zijn en zo, als er thuis problemen zijn en ze nemen ons, nou vaak nemen de kleintjes mij als hun grote zus. Dus als dingen niet goed gaan, enzovoort, komen ze naar mij toe en dan vragen we wat er mis is en zo verder. En als we kunnen helpen, wel, dan zullen we ze helpen. (SIP12)

De spelers betuigden dan ook opmerkelijk vaak hun **dankbaarheid** voor wat de coach(es) hen allemaal bijbrachten.

Ik denk dat het meer een familieding is, dus het is echt met voetbal zoals in het echte leven. Als je merkt hoe aardig de coaches zijn voor je en zo... toen ik klein was, was ik echt slecht, maar de coaches, hoe ze me oppepten, dat was het verschil. Nu ben ik sterk geworden, echt in vergelijking met vroeger, het is verbazingwekkend. (SIP5)

De term 'rolmodel' doet een zekere zin voor **admiratie** vermoeden. De bevroegde coaches herkende dit fenomeen voornamelijk bij de jongere spelers (kinderen).

In feite denk ik dat in alle clubs de kinderen zich vaak associëren met hun coach en hem/haar als rolmodel nemen. Omdat de coach vaak, net als zij, echt houdt van voetbal. Als ze dan zien hoe goed die coach kan voetballen en hoeveel verstand hij/zij hierover heeft, dan denken ze: ik ga zoals hem/haar worden. (SIP13)

De bevroegde spelers (tussen 13 en 17 jaar) beschreven in mindere mate admiratie voor hun coach. Voornamelijk omdat ze zelf de ambitie koesteren om profvoetballer te worden en geen coach.

Ik weet het niet, ik bewonder hem niet per se, maar er zijn dingen die ik leuk vind aan hem dat ik soms wel zoals hem zou willen doen. Voor de rest wil ik vooral mijn eigen verhaal schrijven. (SIP2)

Wel blijkt uit de interviews dat de jongeren de relatie met hun coach bij BX enorm **waarderen** en dat ze **beseft** hebben van wat de coach en de staf van BX hen bijbrengt. Dit is misschien wel de voornaamste bevinding omtrent dit domein van verandering.

Bah Coach [naam coach], die nu niet meer mijn coach is, is echt degene die me alles geleerd heeft. En dan de anderen, zij hielpen me ook wel te verbeteren en zo verder, maar alle basisbeginselen van het voetbal... hij is degene die het me geleerd heeft. Ik wist nog niet eens hoe ik iets moest doen en hij nam zijn tijd om het me allemaal aan te leren. Dat heeft het echt gemaakt voor mij... (SIP12)

Ze leggen veel nadruk op de mensen achter de spelers die hier spelen, dat wil zeggen, er is heel veel... Hoe moet ik het zeggen? ...Veel compliciteit tussen de coaches en de spelers, dat wil zeggen dat ze veel activiteiten organiseren en alles doen om ons te stimuleren, dus ik denk dat dit een club is die zijn spelers op de eerste plaats zet. (SIP2)

Nee, het is goed om te weten dat je... je hebt familie, maar je weet dat er aan de andere kant ook andere mensen voor je zijn, of het nu in mijn team is, mijn coach of zelfs de coördinatoren en zo. Als het niet goed gaat, weet ik dat ze er zijn. (SIP13)

Uit deze vergaarde data kunnen we concluderen dat spelers hun coaches en de staf van BX erkennen en waarderen als vertrouwenspersoon. Ook hebben de jongeren een groot besef van alles wat de coach hen bijbrengt en zijn ze daar ook dankbaar voor. De hechte relaties met de coaches en de staf blijkt dan ook een belangrijke reden te zijn voor het welzijn van de jongeren bij de georganiseerde activiteiten van de club en een geruststellend steunpunt daarbuiten. De participatie aan de activiteiten van BX brengen voor de jongeren dus een positieve verandering met zich mee betreffende het vinden van vertrouwenswaardige rolmodellen in hun ontwikkeling.

3.2.2 *Samenhorigheidsgevoel (bij elkaar en bij de club)*

Het tweede domein van verandering dat werd bevroegd, was dat van het samenhorigheidsgevoel dat de jongeren ervaren naar de club toe en met hun teamgenoten.

Een eerste belangrijk aspect hierbij bleken de waarden te zijn dat de club uitdraagt. Opvallend veel bevroegde jongeren kenden BX, onafhankelijk van elkaar, dezelfde kernwaarden toe. Zo kwam bijvoorbeeld de familiale sfeer die er op de club heerst naar boven alsook het **familiegevoel** dat je ervaart als lid van de club.

Voor mij is BX de grootste amateurclub in Brussel. Omdat BX een beetje als een familie is. (SIP1)

We zijn nu al 3 jaar met ongeveer dezelfde ploeg. Iedereen is gebleven. We hebben veel meegemaakt samen, veel gewonnen, veel verloren [lacht] en we doorlopen de moeilijke momenten van het seizoen samen, gehecht aan elkaar. Het voelt dan ook aan als een tweede

familie. Na de match eten we altijd samen met iedereen. Die sfeer is volgens mij echt uniek.
(SIP9)

Omdat we ook buiten de club veel samen rondhangen geeft dat een soort familiegevoel waardoor je ook op het veld elkaar meer gaat steunen. We gaan elkaar nooit naar beneden halen, want dat is ook niet de mentaliteit dat de club meegeeft. (SIP7)

Hier weet ik dat ik écht deel uitmaak van deze club, het is alsof ik deel uitmaak van een familie. Ik heb mijn familie daarbuiten, maar ik heb ook mijn familie in deze club en ik weet dat ik er deel van uitmaak en dat is ook een trots. (SIP12)

De vele getuigenissen van dit familiegevoel bevestigen al enigszins het gevoel van verbondenheid tussen de spelers en de medewerkers met alle leden van de club.

Wat deze verbondenheid met de club nog versterkt is de **fierheid** die de leden ervaren voor de club. Veel jongeren spraken deze fierheid dan ook uit toen ze het over hun ervaringen met de club hadden en haalden ook een paar illustere voorbeelden aan die ook een link hadden met de club.

Gewoon al het feit dat onze strijdkreet is: "Wie zijn wij? BX!" dus ja, dat toont al die trots.
(SIP2)

Dus dat betekent dat we Vincent Kompany hebben, we hebben Jeremy van de Eurovisie die hier een reportage kwam maken met de rtbf, we hebben misschien zelfs coach [naam coach], misschien later ergens, dus er zijn echt heel veel succesvoorbeelden in BX. (SIP1)

Ik ben trots als mensen me vragen: "bij welke club zit je?" En ik zeg: "bij BX." Het feit dat het gecreëerd is door Vincent Kompany, daardoor kun je zeggen dat je nu ook een beetje dichterbij hem bent. BX, ik ben hier al vijf jaar en het is zó goed geëvolueerd in die vijf jaar. Als ik zie in het prille begin toen ik er was en nu het is echt.... Ik weet het niet, ik ben trots om mee te doen. Een club waar we zoveel projecten doen. We zijn bij Anderlecht geweest, we hebben de TV verschillende keren laten komen, er is... Ik vind dat de club zich op zo'n mooie manier ontwikkelt. Het is uitzonderlijk. Dus ja, het bracht me iets bij in mijn identiteit, dus ik ben er trots op. (SIP13)

'BX' dat staat toch voor de hoofdstad van ons land, dus dat logo dragen op de borst is toch wel klasse! (SIP9)

De jongeren voelen zich over het algemeen dus trots dat ze deel uitmaken van voetbalclub BX. Ook het sociale karakter van de club werd door de jongeren aangehaald als iets om trots op te zijn.

Ja, dit sociale aspect maakt me trots op de club natuurlijk, want zonder dat zou er misschien niet zo veel diversiteit zijn. (SIP3)

Het is een amateurclub, maar voor mij, is het de beste amateurclub, hè! Het is normaal dat de profs beter zijn, maar wij zijn de beste amateurclub in wat we doen, in onze omgang met elkaar en de mentaliteit en zo. (SIP4)

'We are the future' is een slogan van BX en dat toont hoe ze willen inzetten op onze toekomst en die van de Brusselse jongeren. (SIP11)

Dit sociale aspect wordt trouwens door vele jongeren erkend. Wanneer gevraagd werd naar wat volgens hen **de waarden** waren van de club kwamen vaak dezelfde zaken ter sprake.

Volgens mij zijn respect, cohesie en samenleven de belangrijkste waarden van deze club. (SIP2)

Wat de atmosfeer hier uniek maakt is gewoon het dagdagelijkse volgens mij. Als je hier binnenstapt vragen de coaches hoe het met je gaat, kennen ze je situatie en hebben ook oprechte belangstelling voor je. Dat maakt het zo gezellig en dat maakt dat ik me hier goed voel. (SIP11)

Gezelligheid en wederzijdse hulp zijn echt waarden die ik hier vind. (SIP3)

Voor mij is het echt sociale integratie, het is... In feite hebben zij een zeer belangrijk sociaal aspect waar zij mensen integreren die niet noodzakelijk over de middelen beschikken, die zich in een precaire situatie bevinden. En dat is zo goed, het is zo belangrijk. (SIP13)

De jongeren ervaren deze aangehaalde waarden als iets positiefs. Ze kunnen zichzelf vereenzelvigen met deze waarden, wat het samenhorigheidsgevoel naar de club toe bevordert.

Ook binnen het **team** zoeken en vinden de jongeren gemeenschappelijke kenmerken bij elkaar. De sportieve en extra-sportieve activiteiten van de club zorgt klaarblijkelijk al voor een band tussen de jongeren.

We hebben dezelfde ambities, namelijk winnen, dezelfde passie, namelijk voetbal en dat is sterk. Dat vormt een band. (SIP10)

Ik ben hier nu al vier jaar en ik moet zeggen dat ik wel gehecht ben geraakt aan de club. Ik heb al de opportuniteit gehad om naar een andere club te vertrekken, maar ik ben altijd gebleven. De coaches hier hebben me zoveel gegeven, zoveel bijgeleerd. Ik heb ook veel vrienden gemaakt hier en ik voel me hier goed. Er zijn hier ook echt coole [extra-sportieve] activiteiten! We zijn bijvoorbeeld naar een match geweest van Anderlecht en we hebben met François Kompany gesproken in de loges van het stadion. (SIP10)

Er wordt dus een sterk samenhorigheidsgevoel gepercipieerd met de club en tussen de spelers onderling. De spelers identificeren zich met de waarden van de club en dragen deze dan ook met fierheid uit. Een coach omschrijft zelfs de **identiteit** (of toch typische karaktertrekken) van een lid van BX:

Een BX speler is allereerst familie. Iemand die vastbesloten is, die gedisciplineerd is en die geen grenzen kent. Het is een dromer. Een BX-speler is als Vincent Kompany. Je moet groot dromen, zoals hij die deze club zelf heeft opgericht. Hij is een groot dromer. (SIP1)

Ook dit toont aan dat BX tot in de identiteit zelf van de leden kruipt. Een BX'er zijn betekent dus dat je bij de club een thuis en een familiegevoel vindt, waar waarden worden bijgebracht die je bijblijven en dierbaar zijn. In die zin wordt er dus effectief een positieve verandering gepercipieerd door de leden van de club met betrekking tot hun samenhorigheidsgevoel, zowel bij de club als onderling.

3.2.3 (Her)valorisatie van jongeren

De bevroegde jongeren achtten van zichzelf dat ze dankzij de deelname aan de activiteiten van BX weldegelijk **een leerproces** zijn doorgegaan.

Zo leren ze bijvoorbeeld om **als team door te zetten**, ook wanneer het niet zo gemakkelijk draait.

De wil om altijd te winnen, de wil om je grenzen te verleggen, dat is ook belangrijk. Dit seizoen hebben we echt een evolutie doorgemaakt we verloren bijna alles en dan zijn we beginnen vechten voor elkaar na een speech van de coach en wonnen we de drie laatste wedstrijden allemaal. (SIP10)

In sommige wedstrijden konden we soms blijk geven dat we minder eensgezind waren, maar naarmate het jaar vorderde zijn we erin geslaagd om meer op onszelf te nemen, we zijn erin geslaagd om tegen onszelf te zeggen we gaan niet schreeuwen naar die of die persoon bijvoorbeeld. Het is hoe het is en we moeten samen verder. We hebben geleerd bij elkaar te blijven en daar hebben we echt aan gewerkt en uiteindelijk zagen we dat toen andere teams elkaar verscheurden, wij bij elkaar bleven en verbeterden. (SIP2)

De jongeren herkennen doorheen dat proces ook **aangeleerde vaardigheden** en/of gemoedstoestanden die nodig zijn om als team te kunnen functioneren en om als speler te kunnen verbeteren. Zo kwamen **respect en discipline** veel voor omdat de coaches en de staf hier blijkbaar veel op hameren, maar ook andere karakteristieken werden vermeld.

Respect, geduld en kalmte en zo. En ook weten hoe je in een team moet werken, want je werkt altijd in een team, alleen kun je niets bereiken in het voetbal. (SIP12)

Respect en mentaliteit. Altijd respect hebben voor degenen die ouder zijn dan wij, bijvoorbeeld. Discipline om te kunnen slagen in het dagelijks leven helpt veel, bijvoorbeeld op school. (SIP11)

Ik had een paar problemen met discipline en de coach heeft me toen apart genomen om het erover te hebben. Sindsdien zie ik het belang van discipline echt wel beter in en bega ik minder stomigheden. (SIP9)

Respect is het belangrijkste waar de coach op hamert. Bijvoorbeeld: Als hij spreekt, dan spreken wij niet, als de match gedaan is, ook al waren er fricties tijdens de wedstrijd, je geeft de tegenstander een hand. Zulke dingen zijn belangrijk. (SIP10)

Uit de manier waarop de jongeren de hoger aangehaalde vaardigheden aanhaalden, blijkt dat ze ook beseffen waarom deze belangrijk zijn om zichzelf en het team te kunnen blijven ontwikkelen.

Een andere verandering in de opvatting over hun eigen kunnen betreft het **zelfvertrouwen**. Zo percipiëren vele van de bevroegde jongeren een vooruitgang in hun zelfvertrouwen als gevolg van de participatie aan de activiteiten van BX.

De coach geeft ons zelfvertrouwen. Hij hamert echt op dat aspect van vertrouwen, hij probeert ons op te peppen, om ons goed te laten voelen. Hij probeert ons een goed gevoel te geven over onszelf, zodat we ons zelfverzekerd voelen, eerst op het veld, en dat helpt ons dan verder in het dagelijks leven. Want we denken: als hij vertrouwen in ons heeft, zou iedereen vertrouwen in ons kunnen hebben. (SIP13)

Sinds ik hier voetbal ben ik veel minder bescheiden geworden, vroeger was ik dat veel meer. Om te kunnen doen wat ik graag doe, namelijk voetballen, heb ik -mede dankzij de coaches- leren omgaan met mijn ploeggenoten. (SIP7)

Ja ik heb hier meer zelfvertrouwen gekweekt. Want zodra je hier een fout maakt, zeggen de mensen om je heen dat het niet erg is, dat we er samen aan zullen werken en geven ze je advies om te verbeteren. (SIP9)

Zien dat als ik ervoor werk, ik ook effectief progressie maak, dat geeft een boost. Hoeveel ik voetballend ben verbeterd geeft mij dan ook zelfvertrouwen dat ik dat met alles kan als ik echt wil. (SIP2)

Zelfvertrouwen kweken om met het team te kunnen omgaan en om zichzelf de kans te geven verder te ontwikkelen als speler en als mens is dus iets wat veel van deze jongeren hebben aangeleerd bij de activiteiten van BX.

Een andere vaardigheid die nuttig is in het functioneren binnen een team -zowel in sportsetting als erbuiten- is **conflictpresolutie**.

Ik zeg bijvoorbeeld bij een vergissing of fout van een medespeler voortaan dat het goed is, het maakt niet uit, laat het gaan, het kan ons niet schelen, laten we verder gaan. En bijvoorbeeld, als iemand een pass mist en iemand schreeuwt tegen hem, zeg ik hem: "Het is oké, het kan ons niet schelen. Laten we verder gaan. De volgende keer zal hij niet missen." Het is hetzelfde in het leven. Een persoon die een fout maakt en iemand anders die op hem tekeergaat... je zou geneigd moeten zijn om hem te troosten en om hem te zeggen om verder te gaan en te vergeten wat er gebeurd is en zo... En dan, als je zelf in de fout zit: wel, automatisch zal deze persoon ook naar jou komen, dus dat is iets wat je wint door dat te doen. (SIP2)

In dezelfde lijn met conflictpresolutie halen sommige jongeren '**koelbloedigheid**', '**geduld**' en '**kritiekresistentie**' aan als aangeleerde vaardigheden.

Sommige dingen die ik hier geleerd heb zijn geduldig te zijn, Je hoofd koel houden bij kritiek en ook op zich kunnen nemen en het aanvaarden van de keuzes van anderen. (SIP12)

Een laatste relevante aangeleerde vaardigheid die aangehaald werd door sommige jongeren was **organisatie**.

Organisatie, goed georganiseerd zijn, want ik werk nu ook als assistent-coach, als ik daarvoor ergens moet zijn, en de volgende dag heb ik bijvoorbeeld een toets, weet ik dat ik ruim van tevoren moet studeren. (SIP3)

In het algemeen kan voor het domein van verandering '(her-)valorisatie van jongeren' gesteld worden dat de jongeren effectief een positieve evolutie ondervinden in een paar belangrijke vaardigheden zoals o.a. teamspirit, respect en zelfvertrouwen als gevolg van de participatie aan de activiteiten van BX. Er is dus een positieve impact op het zelfbeeld van de jongeren.

3.2.4 Genormaliseerde diversiteit

BX is een multiculturele club, met veel leden die zeer diverse socio-culturele achtergronden hebben. Vandaar ook dat deze diversiteit is aangeduid als één van de domeinen van verandering door de medewerkers van BX. Zij vinden dat de **rijke diversiteit** hier op zo'n natuurlijke, vloeiende manier bestaat, dat het geen issue is binnen de werking van de club. Dat blijkt ook uit de interviews.

Wij identificeren onze waarden met deze diversiteit. Omdat we een grote multiculturaliteit hebben hier bij BX. Je moet weten dat er 25 nationaliteiten in de club zijn. Dat is enorm. 25 nationaliteiten in de club. Je merkt deze diversiteit niet eens op in de omgang hier. We besteden er geen aandacht aan omdat het hier normaal is, op een geweldige manier. Zelfs in het personeel hebben we [naam medewerker] die een Belgische is, een zuivere Belgische. We hebben mij, we zullen zeggen zwart Afrikaans, we hebben [naam medewerker] die Maghrebijn is, we hebben Aziaten in de jeugd, we hebben Zuid-Amerikanen, we hebben een beetje van alles hier. Voor ons is het normaal. We praten er zelfs niet over met de jongeren, het bestaat niet. (SIP1)

Deze getuigenis is van een coach en medewerker bij BX. Echter hebben ook de jongeren besef van de grote diversiteit binnen de club en, meer nog, ze zijn er zich van bewust van hoe goed daar binnen de club mee wordt omgegaan en **wat hieruit te leren valt**.

Ik vind dat dat zó mooi is, het is belangrijk ook. Het helpt de kinderen om geen vooroordelen te hebben over een bepaalde cultuur, een bepaalde huidskleur, een bepaalde religie. Het is zoals je zei, de diversiteit hier is rijk bij BX. We hebben echt van alles in alle teams en toch lijkt het alsof ze allemaal broers en zussen zijn, wat hun afkomst ook is, wat hun religie ook is. En ik denk dat dat mooi is, eerlijk gezegd. (SIP13)

De verschillen tussen ons worden hier weggeveegd voor het gezamenlijke doel: samen proberen winnen. (SIP8)

De verschillen hier zijn geen issue, na het voetballen is dat trouwens gewoon een goed thema om over te praten. Zo leren we over elkaars gewoonten. Het is ook een thema waar veel rond wordt gelachen! Ja, we plagen elkaar daar graag mee: dit land is het beste of dat is weer typisch voor mensen van daar [voorbeeld over pizza en pasta bij Italianen] enzovoort. (SIP6)

De culturele rijkdom hier is groot. Het zijn dingen die we met elkaar delen en die je niet op school kunt leren. Hier beleef je het gewoon rechtstreeks. (SIP9)

Bij ons is het echt: iedereen is divers. Het is echt alsof iedereen uniek is, iedereen is anders, maar bij BX, is iedereen hetzelfde, echt iedereen. Zo zie ik het toch. Dat is top. (SIP5)

We praten er niet over omdat het geen probleem is, we kunnen goed met elkaar opschieten, we hebben allemaal dezelfde denkbeelden, we zijn allemaal even gek zullen we maar zeggen. Wel leren we dingen over elkaar. We hebben niet allemaal dezelfde cultuur, zoals religie, bijvoorbeeld, wel, soms kunnen zij mij dingen leren of ik leer hun dingen, enzovoort. En dat gaat prima. (SIP12)

Ja, ik merk het! Er waren origines die ik niet eens kende bij het begin van het jaar. Ja, het heeft me dingen geleerd. Hoe mensen van andere origines leven, hoe zij het leven zien, enzovoort. (SIP3)

We zijn allemaal zo'n beetje hetzelfde, iedereen is anders, we zullen het zo zeggen, maar we zijn allemaal hetzelfde. We komen uit dezelfde stad en dezelfde buurt en alles. We delen onze culturen en alles. We praten over van alles en nog wat, anderen brengen ons dingen bij zoals wij ook anderen dingen kunnen bijbrengen (SIP2)

Uit deze gedeelde ervaringen kunnen we besluiten dat de jongeren van BX, dankzij hun deelname aan de activiteiten van de club, een sprekend praktijkvoorbeeld hebben van hoe je kunt omgaan met diversiteit en deze op een positieve manier kunt betrekken op je ontwikkeling. De club heeft over het algemeen dus een positieve impact op de manier waarop de jongeren omgaan met diversiteit.

DEEL 4: Discussie en aanbevelingen

In dit onderdeel worden de resultaten van het onderzoek besproken en gekaderd binnen de hoger besproken literatuur. Er worden vervolgens aanbevelingen gedaan voor verder onderzoek en voor de club BX. Daarnaast komen in dit onderdeel de beperkingen van de studie aan bod.

4.1 Discussie

In dit onderdeel worden de resultaten gekaderd binnen het literatuuronderzoek. Ook de inzichten bekomen uit de resultaten worden besproken en beargumenteerd. Ook hier gebeurt dit per domein van verandering (zie MSC-techniek). Er wordt getracht een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag 'welke gepercipieerde verandering ervaren de jongeren ten gevolge van de activiteiten van BX?'.

4.1.1 Coach/staf als rolmodel

Voor het eerste domein van verandering, namelijk de coach/staf als rolmodel herkennen we in de resultaten grotendeels wat in de theorie werd omschreven over de rol van de coaches bij SFD-projecten. Zo leerden we al uit de literatuurstudie (zie hoger) dat coaches een bepalende rol spelen op de ontwikkeling van jongeren in een sportsetting (Buelens et al., 2017; Debognies et al., 2019) en dat een sterke vertrouwensrelatie met de coach van essentieel belang is voor een degelijke ontwikkeling van spelers (en misschien wel nog meer voor maatschappelijk kwetsbare jongeren) (Super et al., 2017).

De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat veel jongeren die deelnemen aan de activiteiten van BX de relatie met hun coach ter harte nemen. Het feit dat de coaches als aanspreekbaar en vertrouwenswaardig gepercipieerd worden geeft de jongeren van BX een gevoel dat ze zich in een veilige en betrouwbare omgeving verder kunnen ontwikkelen. Het feit dat het belangrijk is voor sportcoaches om een ondersteunende omgeving te creëren waarin jongeren gevoelens van succes en acceptatie kunnen ervaren (Super et al., 2017; Haudenhuyse et al., 2014) is ook één van de beschreven voorwaarden door Beulens et al. (2017, zie hoger) om de ontwikkeling van *human* en *social capital* te bevorderen bij maatschappelijk kwetsbare jongeren via sportactiviteiten. We kunnen dus stellen dat BX al zeker voldoet aan deze voorwaarde.

De sportcoaches zijn hoofdrolspelers in het creëren van de sociale condities voor de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren in een SFD-context. Ze zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor het creëren van positieve ervaringen en het bereiken van positieve resultaten (Super et al., 2017). Zo leerden we uit de literatuur het belang van coaches die in een SFD-context gevormd zijn voor pedagogische vaardigheden, om zodoende een meer algemene ondersteuning van de trainingssessies en nevenactiviteiten te kunnen bieden (Super et al., 2017; Haudenhuyse et al., 2014). Een empowerende omgeving creëren met bepalende rolmodellen en -hieraan gelinkt- de know-how van (sociale) professionals is ook een factor om de ontwikkeling van *human* en *social capital* te bevorderen bij maatschappelijk kwetsbare jongeren via sportactiviteiten (Buelens et al., 2017).

Hoewel sommige coaches van BX gevormd zijn als maatschappelijke animatoren, dat er in de medewerkersstaf opgeleide sociaal werkers zitten en dat de club regelmatig vormende workshops organiseert, zijn de coaches niet allemaal gevormd om de sociale rol van maatschappelijk werker op zich te nemen. Toch blijkt uit de getuigenissen van de bevroagde jongeren dat de besproken coaches de meeste sleutelcompetenties, zoals beschreven in Buelens et al. (2017), weldegelijk beheersen.

De vaardigheden in kwestie die meegegeven worden in een pedagogische vorming hebben onder andere betrekking op empathie, luistervaardigheid, communicatieve vaardigheden en sociale vaardigheden (Buelens et al., 2017).

De uitspraken van de geïnterviewde jongeren over hun coaches getuigen dat de coaches van BX weldegelijk empathisch, luistervaardig, sociaal en communicatief bekwaam zijn. De coaches en de staf geven namelijk de perceptie dat ze de jongeren welwillend en doeltreffend helpen met privé en/of sociale problemen indien nodig.

Men kan voor het domein van verandering 'de coach/staf als rolmodel' dus besluiten dat de coaches en de staf van BX weldegelijk een belangrijke rol op zich nemen in de ontwikkeling van de deelnemende jongeren. Ze zorgen voor een veilige, vertrouwenswaardige omgeving waarin de jongeren kunnen groeien.

4.1.2 Samenhorigheidsgevoel (bij elkaar en bij de club)

Een andere voorwaarde beschreven door Beulens et al. (2017) om de ontwikkeling van *human* en *social capital* te bevorderen bij maatschappelijk kwetsbare jongeren is het ontwikkelen van kwaliteitsvolle sociale relaties tijdens een (sociaal-)sportief programma. Uit de resultaten verkregen uit de gesprekken met de jongeren ondervonden we dat de jongeren een sterk familiegevoel ervaren bij de club en ook bij de relaties met hun teamgenoten. De bevroagde jongeren beschreven hun team als een samenhangend geheel waarbij iedereen voor elkaar door het vuur gaat. Deze gezamenlijke ingesteldheid werd gecreëerd door een proces van leren omgaan met elkaar, met teleurstellingen en uitdagingen.

Dat proces is iets eigen aan sportverenigingen, waardoor deze vaak een homogene en solidaire gemeenschap vormen gekenmerkt door gemeenschappelijke interesses (Haudenhuyse et al., 2014). Ook in het geval van de spelers van BX leek de uitstekende teamgeest in de eerste plaats te ontstaan vanuit een gemeenschappelijke passie, namelijk voetbal en een gemeenschappelijk doel, namelijk matches winnen en verbeteren als team. Uit de gedeelde ervaringen van de jongeren bleek dan ook dat de jongeren bewust waren van de kracht van sport en in dit geval specifiek van voetbal om sterke banden te scheppen en een samenhorigheidsgevoel te ontwikkelen. Zij kregen, dankzij deelname aan de activiteiten van BX, alvast het gevoel tot een (tweede) familie te behoren.

Deze sociale cohesie op team- en clubniveau is iets wat ook in internationale literatuur vaak wordt omschreven als één van de baten van (buurt-)sport op de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren (Sabbe, 2019). Sociale cohesie zou op die manier ook betrekking hebben op sociale relaties, gevoel van identificatie, gedeelde waarden, gelijkheid enzovoort (Moustakas, 2021).

Als we de resultaten uit dit onderzoek hierin kaderen stelden we reeds een versterking van de sociale banden vast tussen de spelers. Voorts kunnen we stellen dat de jongeren van BX ook een sterk gevoel

van identificatie ervaren, dat er gedeelde waarden herkend worden binnen de club en tussen de spelers onderling en dat ze ondanks een grote diversiteit een grote gelijkwaardigheid ervaren binnen de werking van de club.

BX wordt net als vele amateursportclubs in België gerund als een vereniging zonder winstoogmerk (vzw). Het rekent voor zijn degelijke werking dan ook voornamelijk op vrijwilligers, en dat zijn veelal ouders van spelers etc. Volgens onderzoek van Aggerholm & Breivik (2020) spelen deze lokale clubs o.a. daarom vaak een centrale rol in gemeenschappen en belichamen ze diverse plaatselijke tradities en waarden. De jongeren beschreven in de interviews dat ze ook naast het voetbal vaak met elkaar optrekken. Ze komen bijna allemaal uit dezelfde wijk (Anderlecht) en spreken daar dan ook af. Deze resultaten bevestigen dus dat lokale voetbalclubs een centrale rol spelen wat betreft de gemeenschapsvorming binnen een wijk.

We kunnen voor het domein van verandering 'samenhorigheidsgevoel' dus concluderen dat de leden van BX een positieve evolutie meemaken wat betreft hun samenhorigheidsgevoel als gevolg van hun deelname aan de activiteiten van de club. Dit zowel met de club zelf als tussen de spelers onderling.

4.1.3 (Her)valorisatie van jongeren

We leerden in de literatuurstudie dat 'sociale uitsluiting' in Vanderveken et al. (2020) gedefinieerd wordt als een fenomeen dat "inherent multi-causaal en relationeel van aard is, en dat leidt tot onder andere het verlies van status, autonomie, gevoel van eigenwaarde, en verwachtingen."

De bevroegde jongeren komen uit een aandachtswijk en hebben een afkomst uit minderheidsgroepen en kunnen in theorie dus gevoelig zijn voor sociale uitsluiting.

De jongeren gaven echter aan dat hun zelfvertrouwen vergroot dankzij hun deelname aan de activiteiten van BX. Zo gaven ze aan dat ze dankzij hun voetbaltechnische en sociale vooruitgang meer in zichzelf gingen geloven en dat ze inzagen dat er met hard werken veel behaald kan worden.

De jongeren gaven in die zin ook een paar voorbeelden van vaardigheden die ze dankzij de activiteiten bij BX hadden aangeleerd of aangescherpt. Voorbeelden hiervan waren teamspirit, respect, conflictresolutie, koelbloedigheid, geduld, kritiekresistentie en organisatievermogen.

Het feit dat de bevroegde jongeren door middel van de sportactiviteiten bij BX vaardigheden en attitudes bijleren en/of verder aanscherpen toont aan dat de club aan de juiste voorwaarden voldoet om te worden aanzien als een Sport For Development-project dat maatschappelijk kwetsbare jongeren kan engageren om hun sociaal kapitaal verder te ontwikkelen (Buelens et al., 2017; Haudenhuyse et al., 2014).

Er is een algemene erkenning en waardering van de sociale dimensie van de club bij de jongeren. Zo organiseert BX allerlei interessante activiteiten voor de jongeren en helpt het de jongeren onder andere met talen aanleren en met werk zoeken op de arbeidsmarkt. Op die manier trachten ze de jongeren waardering te geven. Of het nu door het vieren is van sportieve prestaties op het veld, of door ze de nodige aandacht te schenken naast het veld, iedere speler voelt zich belangrijk binnen de club. Ongeacht privé-achtergrond, schoolprestaties en dergelijke.

Door de leden te ontdoen van eventuele privé-bagage geeft de club de jongeren de kans om uit te blinken en zo zichzelf te gaan (her-)waarderen. De werking van BX gaat -volgens de stafleden- bewust om met

de soms precare situatie waarin de maatschappelijk kwetsbare jongeren zich bevinden. Daardoor kunnen de jongeren het profijt dat ze halen uit de sportactiviteiten in een veilige omgeving verwerken en wordt dit extra gestimuleerd.

We kunnen voor het domein van verandering '(Her)valorisatie van jongeren' dus concluderen dat de leden van BX zelfvertrouwen, zelfkennis en vaardigheden halen uit hun participatie aan de activiteiten van de club. Ze maken dus een positieve ontwikkeling door wat betreft hun (zelf-)waardering.

4.1.4 Genormaliseerde diversiteit

Uit onderzoek van Sabbe (2019) blijkt dat (buurt-)sport de ontmoetingsmogelijkheden en interacties tussen maatschappelijk kwetsbare jongeren uit diverse etnisch-culturele achtergronden bevordert. Als we dit toetsen aan de resultaten uit dit onderzoek zien we inderdaad dat de leden van BX een zeer verscheiden afkomst hebben. Echter blijkt deze afkomst in de werking van de club geen *issue* noch een gespreksonderwerp te zijn. De jongeren ervaren de rijke diversiteit als een rijkdom en niet als een 'te overkomen obstakel'.

De indelingscriteria bij voetbalclubs draaien om vaardigheden, gender en leeftijd, maar niet om sociale klasse of etnische achtergrond. Verschillende sociale klassen en verschillende etnische achtergronden komen samen rond de voetbalactiviteiten. Het gezamenlijke doel om samen een voetbalwedstrijd te winnen wordt door de jongeren van BX beschreven als een drijfveer voor een gevoel van gelijkwaardigheid. De jongeren redeneren niet in termen van nationalistische referenties of identitaire criteria gebaseerd op etnische oorsprong. Een speler is geen Congolees, Marokkaan of Italiaan, maar een speler uit het team van BX. In dat opzicht kan voetbal, volgens onderzoek van Aggerholm & Breivik (2020), bijdragen als "sociale lijm" en kan het het samenhorigheidsgedoele bevorderen in de samenleving. Het heeft dus een groot integratief potentieel.

Alhoewel de meeste jongeren in het alledaagse leven en in de wijk waar ze wonen al geconfronteerd worden met een rijke diversiteit, kan er geconcludeerd worden dat ook de werking van BX bijdraagt tot het normaliseren van diversiteit bij diens leden. BX blijkt namelijk een praktijkvoorbeeld van hoe diversiteit in een georganiseerde vorm kan functioneren en zelfs verrijken.

4.2 Beperkingen van dit onderzoek

Een eerste belangrijk gegeven om bij stil te staan is de selectie van de domeinen van verandering. Aangezien de medewerkers van BX deze grotendeels zelf hebben uitgekozen, kan het best zijn dat dit domeinen waren waarvan de club wist dat er een positieve verandering in vastgesteld zou worden. Hierdoor kunnen de resultaten uitermate positief en relatief weinig kritisch ogen.

Een tweede beperking voor dit onderzoek dat kan worden aangehaald, is het selectieproces van de gekozen verhalen in de gehanteerde MSC-techniek. Ideaal gezien zouden de getuigenissen doorheen een selectieproces moeten waaruit meerdere onderzoekers en/of experts over het thema, onafhankelijk van

elkaar, de relevantste verhalen selecteren die een verandering binnen een vastgelegd domein aantonen. Voor dit onderzoek werd dit selectieproces eigenhandig gedaan door de onderzoeker. Die keuze verhoogt de subjectiviteit van het gevoerde kwalitatieve onderzoek.

Een volgende mogelijke beperking van dit onderzoek is het feit dat het focusgesprek en alle interviews werden afgenomen in het Frans. In de oorspronkelijk vergaarde audio-data was de voertaal dus Frans, waardoor de geselecteerde fragmenten in dit onderzoek moesten worden vertaald. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat sommige nuances in het taalgebruik van de respondenten verloren zijn gegaan. De onderzoeker, die tweetalig (FR-NL) is heeft wel geprobeerd de fragmenten zo precies mogelijk eigenhandig te vertalen en om ze de juiste toon, kleur en nuances mee te geven te geven.

Ook waren slechts twee van de dertien respondenten in dit onderzoek van het vrouwelijke geslacht. Dit bemoeilijkt de veralgemeningscapaciteit van de resultaten van dit onderzoek.

4.3 Aanbevelingen voor verder onderzoek

Soortgelijk onderzoek zou ook kunnen gevoerd worden (bij BX of bij andere SFD-projecten) omtrent andere domeinen van verandering. De 4 gekozen domeinen voor dit onderzoek werden uiteindelijk gekozen door de onderzoeker en de medewerkers van de club om het bevattelijk te houden en op maat voor een masterproef, maar andere thema's hadden evenzeer als domeinen van verandering kunnen fungeren (bv. mediërende functie van coach en staf in de relatie tussen jongere/speler en ouder). Aangezien deze masterproef een casestudy is en dus voornamelijk focust op de ervaringen van de jongeren van BX bij de activiteiten van de club, is dit onderzoek redelijk toegespitst op een micro-omgeving. Het kan interessant zijn om een algemener onderzoek te doen bij meerdere, soortgelijke sociaal-sportieve projecten tegelijkertijd in een comparatief perspectief.

Vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd om na te gaan of de 4 domeinen van verandering op dezelfde manier ervaren worden bij andere SFD-projecten en of deze resultaten al dan niet te veralgemenen zijn. Eventueel kunnen, door middel van dergelijk onderzoek, de voorwaarden voor (positieve) veranderingen bij deze of andere domeinen bepaald worden in een SFD-context.

Ook kan er vergelijkend onderzoek gedaan worden naar de geopperde overeenkomsten tussen middenveldorganisaties en SFD-projecten wat betreft de invloed op de ontwikkeling van maatschappelijk kwetsbare jongeren.

4.4 Praktische aanbevelingen (voor BX)

Aanbeveling 1: Versterking van de werking door verhoogde subsidies

Indien BX recht krijgt op meer subsidies voor zijn sociale engagement, zou de community-werking van BX kunnen uitgebreid worden om de reikwijdte binnen de aandachtswijk Anderlecht te vergroten. Dit is uiteraard in de optiek dat BX met de eventuele extra middelen zijn capaciteit kan opkrikken.

Hiervoor zou bijvoorbeeld samengewerkt kunnen worden met straathoekwerkers van de wijk die maatschappelijk kwetsbare jongeren de weg helpen vinden naar een betekenisvolle vrijetijdsbesteding bij BX. Zo zou BX zijn draagvlak vergroten door gebruik te maken van zijn centrale rol in de gemeenschapsvorming binnen de wijk (zie hoger).

Verder zou BX een iets bredere kijk kunnen aannemen op een meer collectieve ontwikkeling van de buurt (of Brussel) op lange termijn door nog meer in te zetten op samenwerking met externe -lokale- partners en beleidsmakers. Zo zouden ze de jongeren kunnen aanmoedigen om mee te denken over een trans-communautaire manier om het welzijn in Brussel te bevorderen of meewerken aan projecten voor een collectief doel over de grenzen van BX heen.

Aanbeveling 2: Heropbouw van sociale werking (na Corona) en extra pedagogische vorming voor coaches, medewerkers en vrijwilligers

Door de Coronacrisis heeft BX zijn sociale werking moeten afbouwen. Zo lagen de projecten voor taallessen (BX Polyglot) en huiswerkklassen stil. Indien BX zijn status van sociaal-sportief project wil behouden, is het van belang dat ze deze sociale activiteiten herinvoeren en -waarom niet- optimaliseren. In dat opzicht is een volgende aanbeveling om nog meer in te zetten op de socio-pedagogische vorming van coaches, medewerkers en vrijwilligers. Dit onderzoek wijst namelijk op het belang van pedagogisch competente begeleiders. In het opzetten en doen slagen van dergelijke projecten met maatschappelijk kwetsbare jongeren.

Aanbeveling 3: Verantwoordelijkheid en eigenaarschap toekennen aan de jongeren

Een laatste aanbeveling is om de jongeren te stimuleren om verantwoordelijkheid en eigenaarschap op te nemen binnen de club. Dit kan bijvoorbeeld door hen redelijk snel op te leiden en in te passen als (assistent-)coach, door ze creatief te laten meedenken en -werken voor logo of clubkledij, door ze de informelere communicatiekanalen te laten beheren of door ze organisatorisch in te zetten voor materiaalbeheer of veldbezettingsschema's enz. Uit de gesprekken met de jongeren bleken diegene die assistent-coach waren namelijk zeer geëngageerd voor hun taken en voerden ze hun rol met fierheid uit, wat het samenhangsgevoel naar de club toe bevordert.

Conclusie

Dit onderzoek heeft getracht een evaluatie te maken van 4 domeinen van verandering die besproken worden in de literatuur over *sport for development* en die -volgens de medewerkers van de club- de sociale werking van BX typeren. Deze domeinen zijn: de coach (of de staf) als rolmodel (1), het samenhorigheidsgevoel bij de club en tussen de spelers onderling (2), de (her-)valorisatie van de jongeren (3) en de genormaliseerde diversiteit (4).

Uit dit onderzoek blijkt dat BX een beduidend positieve verandering teweegbrengt in de ontwikkeling van de ondervraagde jongeren binnen deze 4 domeinen.

De coaches en de staf van BX worden door de spelers gepercipieerd als zijnde betrouwbaar en behulpzaam in geval van persoonlijke problemen. Ze kunnen daarom rekenen op enorm veel respect en dankbaarheid vanwege de jongeren. De coaches en de staf van BX blijken dus een veilige, empowerende omgeving te kunnen creëren voor de jongeren opdat zij op een degelijke manier verder kunnen ontwikkelen als speler en als mens.

De jongeren van BX ervaren de sfeer binnen de club als familiaal en warmhartig. De spelers hebben het gevoel echt te behoren tot een hechte groep die ook buiten de activiteiten van de club met elkaar optrekt. De club neemt zo een centrale rol in in de gemeenschapsvorming binnen de wijk, aangezien ook de ouders zijn betrokken in het organiseren van materiële benodigdheden en eventuele verplaatsingen van de ploeg. De jongeren appreciëren ook de extra-sportieve activiteiten die de club organiseert en dragen de clubkleuren met fierheid uit. BX heeft dus een positieve invloed op het samenhorigheidsgevoel van de bevroegde jongeren.

De spelers ervaren een groeiend zelfvertrouwen ten gevolge van de activiteiten bij BX. Ze leren naast het voetbaltechnische, verscheidene sociale vaardigheden bij. Voorbeelden hiervan zijn teamspirit, discipline en organisatievermogen. De jongeren voelen zich dankzij het aanleren of aanscherpen van deze *soft skills* beter gewapend voor de arbeidsmarkt en geeft ze een positiever zelfbeeld. De kijk op hun eigenwaarde verandert dus in positieve zin dankzij hun participatie aan de activiteiten bij de club.

De rijke socio-culturele diversiteit bij BX is iets dat wel erkend wordt door de jongeren, maar dat op geen enkele manier wordt geproblematiseerd. Integendeel, de jongeren zien hier vooral rijkdom en leeropportunities in. Alhoewel ze deze diversiteit ook in hun dagelijks leven binnen de wijk Anderlecht tegenkomen, kunnen we stellen dat BX een gunstig effect heeft op de manier waarop de jongeren omgaan met diversiteit. BX is immers een praktijkvoorbeeld van een organisatie waarin diversiteit als sterkte wordt uitgespeeld.

Men kan uiteindelijk concluderen dat BX op een informele manier sociaal-maatschappelijk werk verricht vergelijkbaar met dat van een sociale jeugdwerking of middenveldorganisatie. BX wil toegankelijk zijn voor maatschappelijk kwetsbare jongeren en doet dit door een warmhartige sociaal-sportieve begeleiding te bieden. Door middel van bereidwillige coaches en stafleden, een familiale clubsfeer en constructieve activiteiten voor spelers, ongeacht persoonlijke achtergrond, stimuleert BX de ontwikkeling van *social* en *human capital* bij jongeren.

Deze resultaten zijn overwegend in overeenstemming met de recente vakliteratuur. De resultaten bevestigden grotendeels het theoretisch kader dat gebruikt werd in dit onderzoek.

Maatschappelijk kwetsbare jongeren bereiken in een georganiseerde, sportieve context bleek echter een uitdaging binnen het SFD-onderzoeksveld (Constandt et al., 2020). Dit onderzoek heeft op een kwalitatieve manier bijgedragen aan de bestaande empirische kennis door verzameling van primaire data over de ervaringen van maatschappelijk kwetsbare jongeren in een sociaal-sportieve context.

Bronnen

Aggerholm, K., & Breivik, G. (2020). Being, having and belonging: values and ways of engaging in sport. *Sport in Society*, 24(7), 1141–1155. <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1734562>

Baarda, B. (2019). *Dit is onderzoek!* (1ste ed.). Noordhoff.

Baarda, B., & Van der Hulst, M. (2012). *Basisboek interviewen* (3de ed.). Noordhoff.

BISA. (2022, 08 februari). *Inkomens en uitgaven van de huishoudens*. bisa.brussels. Geraadpleegd op 15 augustus 2022, van BISA.

Buelens, E., Theeboom, M., Vertonghen, J., & De Martelaer, K. (2015). Socially Vulnerable Youth and Volunteering in Sports: Analyzing a Brussels Training Program for Young Soccer Coaches. *Social Inclusion*, 3(3), 82–97. <https://doi.org/10.17645/si.v3i3.188>

Buelens, E., Theeboom, M., Vertonghen, J., & De Martelaer, K. (2017). Conditions for Successfully Increasing Disadvantaged Adolescents' Engagement in and Development through Volunteering in Community Sport. *Social Inclusion*, 5(2), 179–197. <https://doi.org/10.17645/si.v5i2.895>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Braun, V., & Clarke, V. (2020). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis? *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 328–352. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238>

Bryman (2016). *Social Research Methods*

Coalter, F. (2015). Sport-for-Change: Some Thoughts from a Sceptic. *Social Inclusion*, 3(3), 19–23. <https://doi.org/10.17645/si.v3i3.222>

Constandt, B., Schyvinck, C., De Bock, T., Winand, M., & Willem, A. (2020a). Bridge over Troubled Water: Linking Capacities of Sport and Non-Sport Organizations. *Social Inclusion*, 8(3), 139–151. <https://doi.org/10.17645/si.v8i3.2465>

Constandt, B., Schyvinck, C., De Bock, T., Winand, M., & Willem, A. (2020b). Bridge over Troubled Water: Linking Capacities of Sport and Non-Sport Organizations. *Social Inclusion*, 8(3), 139–151. <https://doi.org/10.17645/si.v8i3.2465>

Coussée, F., Roets, G., & De Bie, M. (2009). Empowering the powerful: Challenging hidden processes of marginalization in youth work policy and practice in Belgium. *Critical Social Policy*, 29(3), 421–442. <https://doi.org/10.1177/0261018309105178>

Dart, J. (2005) The 'Most Significant Change' (MSC) Technique. A Guide to its Use by Rick Davies and Jess Dart (2005) <http://www.mande.co.uk/docs/MSCGuide.pdf>

- Debognies, P., Schailleé, H., Haudenhuyse, R., & Theeboom, M. (2019). Personal development of disadvantaged youth through community sports: a theory-driven analysis of relational strategies. *Sport in Society*, 22(6), 897–918. <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1523144>
- Deduytsche, J., & Crivit, R. (2011). Sportwereld en jeugdwelzijnswerk: Op weg naar partnership? *zonder doel kan je niet scoren*, 2011(8).
- Delheye, P., Bernard, P., Boen, F. (2016). BX Brussels als sociaal-sportief utopia? Een studie naar redenen voor lidmaatschap bij ouders van jeugdspelers. In: Scheerder J., Borgers J. (Eds.), *Sportutopia: sociaalwetenschappelijk sportonderzoek tussen droom en daad*. Gent: *Academia Press*, 157-168.
- Emran Riffi, A., & Spaaij, R. (2021). Problematising the concept of social inclusion through sport. *Community Sport and Social Inclusion*, 145–156. <https://doi.org/10.4324/9780429340635-11>
- Fraser-Thomas, J. L., Côté, J., & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: an avenue to foster positive youth development. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 10(1), 19–40. <https://doi.org/10.1080/1740898042000334890>
- Haudenhuyse, R. (2017). Introduction to the Issue "Sport for Social Inclusion: Questioning Policy, Practice and Research". *Social Inclusion*, 5(2), 85–90. <https://doi.org/10.17645/si.v5i2.1068>
- Haudenhuyse, R., & Theeboom, M. (2015). Introduction to the Special Issue "Sport for Social Inclusion: Critical Analyses and Future Challenges". *Social Inclusion*, 3(3), 1–4. <https://doi.org/10.17645/si.v3i3.381>
- Haudenhuyse, R., Theeboom, M., Nols, Z., & Coussée, F. (2013). Socially vulnerable young people in Flemish sports clubs. *European Physical Education Review*, 20(2), 179–198. <https://doi.org/10.1177/1356336x13508686>
- Hardiman, P. (2004). Strengths and weaknesses of current policy approaches: ` analysis and guidelines. *Trends in social cohesion*, (9), 11-93. <https://Trends in social cohesion>
- Hermens, N., De Langen, L., Verkooijen, K. T., & Koelen, M. A. (2017). Co-ordinated action between youth-care and sports: facilitators and barriers. *Health & Social Care in the Community*, 25(4), 1318–1327. <https://doi.org/10.1111/hsc.12431>
- Knowledge Solutions, & Serrat, O. (2009). *The Most Significant Change Technique* (Nr. 25). Asian Development Bank. <https://www.betterevaluation.org/sites/default/files/most-significant-change.pdf>
- Lennie, J. (2011). *The Most Significant Change technique: A manual for M&E staff and others at Equal Access*. Equal Access Participatory Monitoring and Evaluation toolkit.
- Luyten, S. (2019, 2 mei). *Hoge armoedecijfers in Brussel*. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 9 juni 2022, van <https://sociaal.net/achtergrond/hoge-armoedecijfers-brussel/>
- Meurs, P. (2021). *Democratie en educatie. Over burgerschap en maatschappelijke verandering*. Uitgeverij VUBPRESS.
- Moustakas, L. (2021). Sport and social cohesion within European policy: a critical discourse analysis. *European Journal for Sport and Society*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/16138171.2021.2001173>

Nols, Z., Haudenhuyse, R., Spaaij, R., & Theeboom, M. (2018). Social change through an urban sport for development initiative? Investigating critical pedagogy through the voices of young people. *Sport, Education and Society*, 24(7), 727–741. <https://doi.org/10.1080/13573322.2018.1459536>

Nols, Z., Haudenhuyse, R., & Theeboom, M. (2017). Urban Sport-for-Development Initiatives and Young People in Socially Vulnerable Situations: Investigating the 'Deficit Model'. *Social Inclusion*, 5(2), 210–222. <https://doi.org/10.17645/si.v5i2.881>

Poortinga, E. (2019, 24 november). *Focusgroep: definitie, doel en onderbouwing van de methode*. Studiemeesters. Geraadpleegd op 12 juli 2022, van <https://www.studiemeesters.nl/studietips/de-focusgroep-definitie-doel-en-onderbouwing-van-de-methode/>

Rick Davies and Jess Dart. 2005. The 'Most Significant Change' (MSC) Technique: A Guide to Its Use. Manila.

Sabbe, S. (2019, 7 november). 'Maak van buurtsport geen hulpverlening'. Sociaal.Net. Geraadpleegd op 7 juni 2022, van <https://sociaal.net/achtergrond/maak-van-buurtsport-geen-hulpverlening/>

Sabbe, S., Bradt, L., & Roose, R. (2021). Facilitating conditions for establishing social cohesion through structural approaches in community sport. *Community Sport and Social Inclusion*, 83–100. <https://doi.org/10.4324/9780429340635-7>

Sabbe, S., Bradt, L., Spaaij, R., & Roose, R. (2018). Community sport and social cohesion: in search of the practical understandings of community sport practitioners in Flanders. *Community Development Journal*, 55(2), 258–276. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsy046>

Schaillée, H., Haudenhuyse, R., & Bradt, L. (2019). Community sport and social inclusion: international perspectives. *Sport in Society*, 22(6), 885–896. <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1565380>

Spaaij, R., Magee, J., Farquharson, K., Gorman, S., Jeanes, R., Lusher, D., & Storr, R. (2016). Diversity work in community sport organizations: Commitment, resistance and institutional change. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(3), 278–295. <https://doi.org/10.1177/1012690216654296>

Statbel. (2021, 15 juni). Risico op armoede of sociale uitsluiting | Statbel. statbel.fgov.be. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting>

Super, S., Hermens, N., Verkooijen, K., & Koelen, M. (2014). Enhancing life prospects of socially vulnerable youth through sport participation: a mixed methods study. *BMC Public Health*, 14(1). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-703>

Super, S., Wentink, C. Q., Verkooijen, K. T., & Koelen, M. A. (2017). Exploring the Sports Experiences of Socially Vulnerable Youth. *Social Inclusion*, 5(2), 198–209. <https://doi.org/10.17645/si.v5i2.864>

Super, S., Hermens, N., Verkooijen, K., & Koelen, M. (2018). Examining the relationship between sports participation and youth developmental outcomes for socially vulnerable youth. *BMC Public Health*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5955-y>

Taylor & Francis Group, Theeboom, M., Schailleé, H., Roose, R., Willems, S., Bradt, L., & Lauwerier, E. (2021). *Community Sport and Social Inclusion*. Routledge.

Theeboom, M. (2011). De sociale waarde van sport. Alternatieven voor kansengroepen op lokaal vlak. *zonder doel kan je niet scoren*. Published.

Van der Veken, K., Lauwerier, E., & Willems, S. (2020). "To mean something to someone": sport-for-development as a lever for social inclusion. *International Journal for Equity in Health*, 19(1).
<https://doi.org/10.1186/s12939-019-1119-7>

Vandermeerschen, H., Vos, S., & Scheerder, J. (2015). Who's joining the club? Participation of socially vulnerable children and adolescents in club-organised sports. *Sport, Education and Society*, 20(8), 941–958. <https://doi.org/10.1080/13573322.2013.856293>

Van der Veken, K., Lauwerier, E., & Willems, S. (2020). "To mean something to someone": sport-for-development as a lever for social inclusion. *International Journal for Equity in Health*, 19(1).
<https://doi.org/10.1186/s12939-019-1119-7>

Vanhoutte, B. (2007). Doe je mee? Jongeren en participatie aan het verenigingsleven [Are you in? Youth and participation in leisure associations]. In N. Vettenburg, M. Elchardus, & L. Walgrave (Eds.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1* (1st ed., pp. 175-187). Leuven: Lannoo.

Zemmi, S., & Ben Yakoub, J. (2018). Inclusieve maatschappij. *SOCIUS — STEUNPUNT SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK*. <https://biblio.ugent.be/publication/8682208/file/8682209>

Zhao, X., & Tang, J. (2018). Crime in Urban Areas: ACM SIGKDD Explorations Newsletter, 20(1), 1–12.
<https://doi.org/10.1145/3229329.3229331>

Bijlagen

1. *Semi-gestructureerd interview NL*

Ervaringen met de club algemeen

1. Wat is u rol binnen de club?
2. Wat betekent deze rol voor jou? Wat is voor jou een ... van BX?
3. Is deze club belangrijk voor u? Waarom?
4. Hoe zou je deze club omschrijven? Wat typeert de club?
5. Hoe lang ga je al naar de club? Hoe regelmatig?
6. Heb je er ooit aan gedacht om niet meer te komen? Om je uit te schrijven? Waarom?

De coach/staf als rolmodel en bemiddelaar

7. Hoe zou je je relatie met je coach beschrijven?
8. Wat zijn de belangrijkste zaken dat je van je coach geleerd hebt?
9. Welke aangeleerde vaardigheden neem je mee naar alledaagse activiteiten (bv. school)?
10. Kijk je op naar je coach? Zou je binnen X aantal jaren zoals hem willen zijn?
11. Zeg je soms zaken over je privé-situatie aan je coach?
12. Zeg je soms zaken aan je coach dat je niet zou zeggen tegen je familie (ouders, broers, zussen, ...)? Waarom wel/ waarom niet?
13. Heb je het gevoel dat je coach aanspreekbaar is?
- Voel je dat je bij je coach terecht kan met vragen en/of twijfels en/of problemen?

Samenhangingsgevoel (bij elkaar en bij de club)

14. Beschrijf in eigen woorden je relatie/omgang met je teamgenoten?
15. Vind je elders (school en/of andere activiteiten) ook zo'n groepsgevoel?
16. Wat maakt de sfeer in jouw team uniek? / Wat is er wel uniek in je voetbalteam?
17. Heb je het gevoel dat je hier veel vrienden hebt (in je team)?
18. Stel: je crasht op een onbewoond eiland met je team. Denk je dan dat je meer kans hebt om het goed te doen met je team dan met onbekenden? Waarom wel/ waarom niet?
(Doorvragen)
19. Wat betekent voor jou 'een BX'er' zijn? Beschrijf op welke manier dit doorweegt op je identiteit?

(Her)valorisatie van jongeren

20. Wat zijn volgens jou de waarden van BX?
21. Zijn jouw eigen waarden hiermee te vereenzelvigen? Waarom wel/ waarom niet?
22. Welke waarden heeft BX je bijgebracht? Hoe? Beschrijf
23. Op Welke manier heeft BX/ het voetballen bij BX effect op je zelfvertrouwen?

Genormaliseerde diversiteit (geslacht, sociale klasse, cultureel)

24. Hoe ervaar je de culturele diversiteit bij BX?
25. Merk je de voordelen van zo'n rijke diversiteit? En nadelen?

Consentement éclairé pour la recherche de mémoire de Joaquim Lietaer

Bonjour,

Je suis Joaquim Lietaer, étudiant en master des sciences en éducation socio-culturelle à la VUB (Vrije Universiteit Brussel). Dans le cadre de mon mémoire, le projet final que je dois réaliser pour obtenir mon master, je mène des recherches sur le rôle d'un club de football local (comme le BX) et sur ce que ce club peut représenter pour un jeune comme vous. La recherche est effectuée en collaboration avec BX et est importante pour voir si le fonctionnement et l'encadrement du club répondent aux besoins des jeunes qui y participent aux activités. Par conséquent, j'ai besoin de votre aide pour mener à bien cette recherche, car votre avis est important.

Il est important que vous sachiez que votre participation à l'étude est totalement anonyme. Je n'utiliserai vos coordonnées que pour vous contacter ou contacter un membre du personnel du club qui a pris le rendez-vous. Pendant le reste de l'étude, aucune caractéristique personnelle ne sera enregistrée et diffusée afin que les gens puissent savoir que vous avez participé à l'étude.

Comment se déroulera la recherche ?

Dans un premier temps, nous allons avoir une conversation ensemble, juste vous et moi, et je vous poserai quelques questions. Bien que l'interview soit scientifiquement décrit comme un "entretien approfondi", l'intention est en fait de faire en sorte qu'il s'agisse plutôt d'une conversation fluide et ouverte entre vous et moi. De cette façon, j'apprends à vous connaître un peu mieux ainsi que votre situation par rapport au club (BX). Les sujets que nous aborderons sont les suivants : vos expériences avec les superviseurs du club (entraîneurs/membres du personnel), la façon dont l'encadrement du club vous a affecté, ce que vous pensez de l'esprit de groupe au sein du club, ce qui, selon vous, fonctionne bien, ce qui pourrait être amélioré, etc. Au cours de cette conversation, vous êtes totalement libre de dire ce que vous voulez, il n'y a pas de bonnes ou de mauvaises réponses. Si vous préférez qu'un entraîneur ou un membre du personnel soit présent, c'est tout à fait possible.

Dans un deuxième et dernier temps, je présenterai vos expériences et vos avis au personnel du club (Anne-Charlotte, Marjan et Fabrice), de manière évidemment anonyme. De cette façon, ils peuvent apprendre de vos réponses pour ajuster le fonctionnement du club si nécessaire, mais aussi comprendre ce qu'ils font très bien selon vous.

L'entretien/conversation est verbal et se fera face à face, je viendrai donc vous voir à l'endroit que vous préférez (à priori dans les installations du club). La conversation est également enregistrée, mais uniquement pour me permettre de réécouter certaines choses par la suite et pour pouvoir retranscrire la conversation. Après l'avoir écrit, je vais supprimer cet enregistrement. L'entretien est confidentiel, ce qui signifie qu'aucune autre personne ne sera présente pendant l'entretien, sauf si vous le souhaitez.

Certaines des questions posées peuvent être personnelles ou émotionnelles. Je tiens à vous rappeler que si vous ne voulez pas répondre à une question, il suffit de le dire. Nous passerons alors à la question suivante. Tout ce processus doit se dérouler à votre propre rythme.

Les résultats de la recherche seront incorporés dans un rapport final qui constituera mon mémoire. Les témoignages des jeunes impliqués seront totalement anonymes dans les résultats. Cela signifie que personne ne sera en mesure de savoir que vous avez participé à la recherche. Ensuite, si vous le souhaitez, vous pouvez recevoir un résumé de la recherche dans lequel vous pourrez lire les résultats de cette étude.

Si vous avez d'autres questions ou commentaires, n'hésitez pas à me contacter par courriel à cette adresse e-mail : joaquim.lietaer@vub.be ou par téléphone au +32488 86 14 72. Ou parlez-en avec un membre du personnel du club.

Je tiens à vous remercier chaleureusement d'avoir accepté de participer à ma recherche !

Sincères salutations

Joaquim Lietaer

Formulaire de consentement

Moi, ... (nom et prénom),
déclare par la présente de

- avoir été correctement informé de ma participation à la recherche et d'être au courant que je peux toujours demander des informations supplémentaires sur la recherche lorsque je le souhaite.
- participer volontairement à la recherche de thèse de Joaquim Lietaer pour la VUB (Vrije Universiteit Brussel).
- être informé(e) qu'il n'y a aucun risque associé à ma participation à la recherche.
- autoriser le chercheur à traiter et à communiquer mes résultats de manière confidentielle et anonyme.
- savoir que l'entretien sera enregistré et donner mon consentement.
- savoir que je peux me retirer de l'étude à tout moment et que je ne dois pas répondre aux questions si je ne le souhaite pas.
- savoir qu'après ma participation, je peux, si je le souhaite, recevoir un résumé des résultats de l'étude.

Lu et approuvé à ..... (lieu), le ..... (date)

Signature du participant : .....

3. *Informed consent - medewerkers – gebruik naam*

Bonjour,

Je suis Joaquim Lietaer, étudiant en master des sciences en éducation socio-culturelle à la VUB (Vrije Universiteit Brussel). Dans le cadre de mon mémoire, le projet final que je dois réaliser pour obtenir mon master, je mène des recherches sur le rôle d'un club de football local (comme le BX) et sur ce que ce club peut représenter pour les jeunes en plein développement. La recherche est effectuée en collaboration avec BX et est importante pour voir si le fonctionnement et l'encadrement du club répondent aux besoins des jeunes qui y participent aux activités. Par conséquent, j'ai besoin de votre aide pour mener à bien cette recherche, car votre avis est important.

En vue de la conversation sur les domaines que nous avons menés, je vous demande de pouvoir utiliser vos noms dans mon mémoire. Ceci pour pouvoir être précis dans la description de mes résultats.

Si vous avez d'autres questions ou commentaires, n'hésitez pas à me contacter par courriel à cette adresse e-mail : joaquim.lietaer@vub.be ou par téléphone au +32488 86 14 72.

Je tiens à vous remercier chaleureusement d'avoir accepté de participer à ma recherche !

Sincères salutations

Joaquim Lietaer

Formulaire de consentement

Moi, ... (nom et prénom),
déclare par la présente de

- avoir été correctement informé de ma participation à la recherche et d'être au courant que je peux toujours demander des informations supplémentaires sur la recherche lorsque je le souhaite.
- participer volontairement à la recherche de thèse de Joaquim Lietaer pour la VUB (Vrije Universiteit Brussel).
- être informé(e) qu'il n'y a aucun risque associé à ma participation à la recherche.
- autoriser le chercheur à traiter et à communiquer mon nom et mes résultats toujours et uniquement dans le cadre de l'étude.
- savoir qu'après ma participation, je peux, si je le souhaite, recevoir un résumé des résultats de l'étude.

Lu et approuvé à ..... (lieu), le ..... (date)

Signature des participants nom(s) + signature(s) : .....

4. Wervingsposter

!!OPROEP AAN ECHE TOPSPELERS!!

– ONDERZOEK BX REPRESENTS: IMPACT OP SOCIAAL WELZIJN –

Hallo BX'ers, mijn naam is Joaquim Lietaer, student aan de Vrije Universiteit Brussel en bezig aan mijn Masterthesis over deze club. Ben jij tussen 12 en 17 jaar? Dan kun jij mij helpen! Ik voer onderzoek naar de impact van de club op het sociaal welzijn van zijn spelers binnen de wijk.

Wie heb ik hiervoor nodig?
Spelers aangesloten bij BX Brussels die tussen de 12 en 17 jaar oud zijn.

Wat wordt van jou verwacht?
Graag voer ik een gesprek met jou waarin ik je een paar vragen stel over jou, je wijk en de club BX Brussels. Dit zou ongeveer een half uurtje tijd in beslag nemen.

Waar en wanneer?
Gewoon hier op de club (kies zelf maar een leuk plekje uit) en wanneer het je het beste past (voor of na een training of match bijvoorbeeld).

Beloning
Tijd voor nieuwe scheenbeschermers of voetbalkousen? Bij deelname aan het interview ontvang je een cadeaubon van €10 bij sportwinkel Decathlon!

Interesse?
Stuur dan een mailtje naar joaquim.lietaer@vub.be of bel 04XXXXXX72

Hopelijk tot snel!
Joaquim

5. Uitgetypt interview - voorbeeld

00:00:04 Onderzoeker

Donc, est ce que tu peux commencer par me me dire ton rôle dans dans le club ?

00:00:10 Respondent 2

Donc mon rôle dans. Le club c'est déjà, c'est d'être là, présent. Y'a jouer au Foot mais aussi de d'être là, par exemple, pour quelqu'un qui a besoin de moi ? Par exemple la Fabrice, là il a, il a eu besoin de moi pour faire cette interview et j'ai directement été présent.

00:00:30 Onderzoeker

Okay et donc sinon tu es joueur, c'est ca ?

00:00:33 Respondent 2

Ouai ouai je suis joueur.

00:00:35 Onderzoeker

Et t'as quel âge ?

00:00:36 Respondent 2

J'ai 16 ans.

00:00:37 Onderzoeker

Okay. Et alors, ce club est-ce qu'il est important pour toi ? Dans la vie de tous les jours ?

00:00:46 Respondent 2

Oui, parce que si j'avais pas ce club avec moi, Ben, j'allais rester à la maison, jouer à la play (-station ndlr.) ou quoi donc, voilà ça m'apporte confiance en moi. Aussi je peux rencontrer des nouvelles personnes etc. Donc oui ça m'apporte quelque choses.

00:00:58 Onderzoeker

Okay. Et alors ? Si tu devrais dans tes propres mots décrire ce club? je sais pas si t'as connue d'autres clubs mais qu'est ce qui décrit ? Vraiment ce club pour toi, ou comment tu le décrirais?

00:01:20 Respondent 2

Ils mettent très en avant les personnes qui jouent ici, c'est à dire, il y a beaucoup de... De comment dire ? De complicité entre les les coachs et les joueurs, c'est à dire que ils font beaucoup d'activités et tout donc moi je pense que c'est un club qui fait passer ses joueurs avant tout. Déjà de un. De deux, c'est un bon club pour le foot, la vérité, ils sont bien placés dans le championnat et tout donc je trouve que c'est un club.

00:01:51 Onderzoeker

Même sportivement ?

00:01:55 Respondent 2

Ouais, sportivement, c'est, c'est un bon club et je pense que c'est tout.

00:01:56 Onderzoeker

Okay. Et est ce que t'as déjà pensé à ne plus venir un jour ? Peut-être y'a quelques années.

00:02:07 Respondent 2

Ouais peut être mais c'était juste pour quelque chose d'important. Si, si finalement si j'ai pas quelque chose d'important à faire, Ben je viens directement.

00:02:18 Onderzoeker

Donc pour toi, c'est quand même priorité de venir au club au foot?

00:02:23 Respondent 2

Ouai Ouai

00:02:28 Onderzoeker

Okay donc pour ce qui est du coach ou le personnel, hein donc tous les gens qui travaillent ici... en tant que modèle et médiateur ?

00:02:35 Onderzoeker

Toi tu joue en U16?

00:02:44 Respondent 2

U17, U17.

00:02:38 Onderzoeker

Okay. Et comment tu décrirais ta relation avec ton coach ?

00:02:44 Respondent 2

Il me donne beaucoup de conseils. Du coup, Ouais aussi bien des conseils dans le football mais aussi dans la vie. Donc moi je le considère comme un frère comme ça.

00:02:54 Onderzoeker

Comme un frère , okay.

00:02:56 Respondent 2

C'est un bon coach.

00:02:58 Onderzoeker

Et quand tu dis des conseils dans la vie, t'as des exemples, est ce que toi par exemple t'as déjà été parler avec lui des problèmes ? Que t'as à l'école ou privée, ça c'est... Tu dois pas en parler mais est-ce que t'as déjà parlé de choses privées avec ton coach ?

00:03:12 Respondent 2

Par rapport à la religion ouais. Je pense quand il dit que, le Ramadan, par exemple, qui se passe maintenant. Il dit que il faut pas... il faut faire du sport, faut faire beaucoup de sport pendant ce mois-ci puisque ton corps il se développe beaucoup plus. Donc voilà.

00:03:25 Onderzoeker

Okay, c'est super intéressant.

Et alors qu'elles sont des compétences acquises... les compétences que t'as eu en plus... Euh... par rapport à ce que ton coach t'a appris et à être ici que vous utilisez dans la vie quotidienne, donc par exemple à l'école ou dans d'autres activités. Est-ce qu'il y a des compétences comme ça qui te viennent à l'esprit ?

00:04:05 Respondent 2

Je dirais la polyvalence.

00:04:07 Onderzoeker

La polyvalence, okay et tu veux dire quoi avec ça alors ?

00:04:10 Respondent 2

Bah dans le foot. Par exemple, il me fais jouer dans beaucoup de poste. Du coup, je devrais m'adapter à ces postes aussi. Et donc dans la vie de tous les jours aussi j'ai appris à m'adapter.

00:04:29 Onderzoeker

Ah oui oké. Alors, est-ce que tu dirais que tu admires ton coach ? Par exemple, je sais pas quel âge il a ton coach ?

00:04:37 Respondent 2

Je sais pas.

00:04:39 Onderzoeker

Est-ce que tu dis, dans quelques années être comme lui, pourquoi pas ?

00:04:46 Respondent 2

Ouais... ? Ouai et non. Enfin je sais pas, je l'admire pas mais il y a il y a des choses qui me plaît chez lui et que et que j'aimerais j'aimerais être comme lui parfois oui.

00:05:00 Onderzoeker

Okay. Euh, est ce que tu dirais même des choses à ton coach que tu dirais pas forcément à ta famille parce que t'as dit par exemple que pour toi c'est comme grand frère, mais je sais pas si T'as des frères et sœur?

00:05:16 Respondent 2

Oui, si j'en ai.

00:05:15 Onderzoeker

Oui? Et est-ce qu'il y a des choses que tu dirais même plutôt au coach, et pas nécessairement à ta famille?

00:05:19 Respondent 2

Euh non... La famille avant tout.

00:05:24 Onderzoeker

Okay et ton coach, parce que là on parle de toi ce que tu as raconté à ton coach, mais est-ce que tu as l'impression que ton coach est accessible pour toi? Imaginons, un jour, que tu as des problèmes est-ce que tu as l'impression que tu peux aller lui en parler.

00:05:40 Respondent 2

Ouais ouais. C'est quelqu'un d'ouvert d'esprit donc absolument.

00:05:44 Onderzoeker

Ah oui oke. Il prendra le temps pour aller parler à ses joueurs, etc?

00:05:49 Respondent 2

Oui oui !

[00:05:51-00:06:014 Onderzoeker herinnert Respondent eraan dat dit interview compleet anoniem is]

00:06:14 Onderzoeker

Okay, mais très intéressant ce que tu racontes. Et donc 2e domaine, le sentiment d'appartenance, donc envers le club et envers les coéquipiers par exemple. Justement, la relation avec tes coéquipiers, l'interaction avec eux, comment tu la décrirais dans tes propres mots?

00:06:39 Respondent 2

Euhh... Moi je pense qu'elle est bien puisque je suis... je fais bien partie de ce club. Moi je trouve que je suis bien placé dans ce club du coup j'ai de l'interaction avec tout le monde. On me plaît, je leur plaît et ça c'est bon.

00:07:00 Onderzoeker

Okay, tu as l'impression d'être respecté ?

00:07:03 Respondent 2

Ouai ouai, absolument.

00:07:05 Onderzoeker

Est ce que tu trouves un tel sentiment, que tu décris là, ailleurs, par exemple à l'école ou à d'autres activités que tu peux avoir?

00:07:13 Respondent 2

À l'école aussi puisque y'a un truc que j'ai, j'ai trop d'amis même! Tellement! du coup ouai.

00:07:19 Onderzoeker

Oké tu es quelqu'un qu'on apprécie beaucoup en général ?

00:07:23 Respondent 2

Oui oui quand-même.

00:07:26 Onderzoeker

Donc l'atmosphère dans ton équipe. Est-ce que tu la considères comme unique ? Ou bien je sais pas si t'as d'autres activités? Est ce que tu trouves que y'a quand-même une atmosphère que tu considère comme typique de BX, du foot ? Et pourquoi tu penses que ca serait dû au foot ou... ?

00:07:52 Respondent 2

Atmosphère qui se passe dans notre équipe et que moi, moi, j'avais déjà connu ça. Par exemple, moi, j'habite dans un quartier qui s'appelle Cureghem et je sors beaucoup là-bas. Et c'est un peu la même chose quoi, genre on peut parler de tout et n'importe quoi euh comme parler de foot ou euh.. Enfin je trouves que l'atmosphère elle est la même un peu partout.

00:08:17 Onderzoeker

OK.

00:08:25 Onderzoeker

J'ai une question un peu spéciale maintenant, c'est juste pour un exemple. Supposons que tu t'écrases sur une île déserte. Tu vois le truc un peu ? Est-ce que tu penses que t'as plus de chances de réussir la survie et cetera avec ton équipe avec laquelle tu joues maintenant ? Qu'avec n'importe qui, des inconnus. Et pourquoi tu penses que t'aurais plus ou moins de chances ?

00:08:56 Respondent 2

[Rit] moi je pense qu'avec mon équipe y'a moyen qu'on ne survivra pas haha

Je pense qu'avec des inconnus aussi sera plus difficile, mais ça dépend lesquels, si c'est des inconnus heu... inconnu, inconnu, genre que je n'ai jamais vu et qui ne font pas partie de de la même... On va dire la même Communauté que nous, genre quartier et tout. Je pense que ça va aussi mal se passer, mais par exemple mon équipe, je pense que ça peut, ça peut bien se passer, mais alors faut laisser tous nos problèmes de côté et tout et...

00:09:39 Onderzoeker

Ah tu veux dire le bagage un peu.. Il y a parfois des petits conflits?

00:09:47 Respondent 2

Ouais, des fois par euh... y a des gens qui reprochent trop de truc à des gens alors que eux-mêmes ils font ces choses ci.

00:09:56 Onderzoeker

Et comment tu résous ces problèmes et comment t'apprends de ces problèmes? Tu as un exemple?

00:10:01 Respondent 2

Là, moi je dis c'est bon, c'est pas grave, faut laisser passer, on s'en fout, on y va de l'avant. Et par exemple quelqu'un rate une passe et quelqu'un lui crie dessus, bah moi je vais lui dire, C'est bon, on s'en fout. On va de l'avant. La prochaine fois, il va pas rater cette fois-ci.

00:10:22 Onderzoeker

Et ça par exemple dans la vie de tous les jours. T'as l'impression que ça peut être une arme de savoir faire ça même plus tard dans ton boulot si quelqu'un va faire une erreur ? Tu sais avec l'expérience que tu retires de ce football de pouvoir dire, aller on va de l'avant parce qu'on doit continuer ce match et tout ça ?

00:10:39 Respondent 2

Ouais, là c'est la même chose dans la vie. Une personne qui fait une erreur et quelqu'un qui s'abat sur lui... t'auras tendance à lui dire d'aller de l'avant et d'oublier ce qui s'est passé et tout... Et ensuite, quand toi même tu seras dans l'erreur. Bah d'office cette personne ci va aussi venir vers toi, du coup c'est quelque chose que tu gagnes en faisant ça.

00:11:08 Onderzoeker

C'est très mature ce que tu dis, c'est vrai.

Et alors, que signifie pour toi être un BX'ois?

00:11:13 Respondent 2

Un quoi, pardon?

00:11:17 Onderzoeker

Un BX'ois. La par exemple sur ta poitrine t'as l'enseigne du club, ça veut dire quoi pour toi, d'être en BX'ois?

00:11:23 Respondent 2

Hein comme-ca .

00:11:26 Onderzoeker

De quelle manière est ce que ça influence ton identité? Est-ce que ça en fait partie ?

00:11:32 Respondent 2

Alors ouais, parce que j'habite BX déjà. Donc avoir ça, ça montre que je viens de BX .

Et euh oui je pense voilà c'est tout je trouve pas les mots...

00:11:46 Onderzoeker

Non mais t'inquiète. C'est très bien dans tes propres mots et tu réponds très bien en plus!

Alors le 4e domaine, la valorisation. Est ce que tu as l'impression qu'il y a des valeurs bien typiques au BX?
Quelles sont les valeurs du BX?

00:12:07 Respondent 2

La cohésion.

00:12:13 Onderzoeker

La cohésion oké. Y a d'autres mots qui te viennent?

00:12:17 Respondent 2

Vivre ensemble. C'est bon.

00:12:19 Onderzoeker

Oui bien sûr, tout est bon, vivre ensemble, je comprends ce que tu veux dire.

00:12:25 Respondent 2

Et et je pense...

00:12:27 Onderzoeker

Par exemple, votre crédo c'est quoi ? Moi on m'a m'a dit, J'ai pas si vous voulez l'utiliser tous, tous les équipes, mais on m'a dit: "1-2-3 famille!".

00:12:35 Respondent 2

Ah non, moi ça j'ai jamais entendu.

Mais déjà notre cri de guerre c'est : "Qui sommes nous? BX" donc oui y'a ce truc de fierté.

00:12:46 Onderzoeker

Et alors, tu as dit cohésion, est ce que tes propres valeurs elles y correspondent à ces valeurs là ?

00:12:56 Respondent 2

Ouai ouai afond, moi j'aime bien être dans une équipe et on est tous les mêmes genres et on s'entraide et tout j'aime bien ce genre de choses.

00:13:05 Onderzoeker

Okay, il y a des valeurs que maintenant tu as en toi que le BX t'as apporté ? Ou peut-être en partie?

00:13:19 Respondent 2

Non honnêtement je pense que j'avais déjà ces valeurs la...

00:13:25 Onderzoeker

Okay, de chez toi dans ta famille etc. ?

00:13:19 Respondent 2

Oui franchement, oui.

00:13:32 Onderzoeker

Okay, alors, de quelle manière, où est ce que le fait de jouer au football, au BX Ça affecte ta confiance en toi?

00:13:50 Respondent 2

Ouais ouais parce que déjà de base, j'étais déjà un peu doué au foot

Et genre là... fin le foot, il est, comment dire? Déjà il m'ont apporter quelque chose, c'est, c'est déjà de savoir jouer au foot. Genre, jouer avec mon intelligence et avec mes pieds ? Et en combinant ça, bah je suis devenu beaucoup plus fort du coup ça m'a apporté beaucoup de confiance. Comme ça m'a apporté quelque chose en plus bah ça m'a apporté la confiance aussi vue que j'ai pu l'appliquer.

00:14:37 Onderzoeker

Très bien. Alors je te parlais de la multiculturalité. Toi, c'est quoi ta nationalité ?

00:14:44 Respondent 2

Moi bah je suis Belge.

00:14:48 Onderzoeker

Oké, ma question c'est sur la diversité donc je me demandais t'as des 'roots'? Fin des origines ?

00:14:54 Respondent 2

Ah mes origines, c'est Niger et Nigeria.

00:14:58 Onderzoeker

Okay, et alors, ici au BX, comment tu vis à la diversité culturelle dans ton équipe, j'imagine qu'il y a plusieurs cultures, plusieurs nationalité ou d'origine, toi tu le vis comment ça ?

00:15:14 Respondent 2

Bah normal On est presque tous les mêmes, tout le monde est différent, on va dire ça comme mais en soi on est quand même tous les mêmes. On a tous les mêmes... on vient de la même ville et tout.

00:15:23 Onderzoeker

Ouais ouais.

00:15:25 Respondent 2

Moi, je le vis bien.

00:15:27 Onderzoeker

Cette question je la pose parce que ces domaines que j'ai apportés et dont a parlé. Ben, c'est parce que j'ai parlé avec les membres du personnel du club et alors une des choses qui disait, c'était justement que la diversité ici, bah en fait comme tu le dis, c'est normal. On ne se pose plus la question. C'est quand même unique. Enfin, je crois que... Peut être comme tu dis, on se rend même plus compte, mais il y a beaucoup d'endroits où ça se passera peut-être pas aussi bien entre les diverses cultures, pour diverses raisons aussi. Mais donc ça c'est quand même assez unique. C'est pour ça que je pose cette question, et est-ce que justement, tu remarques les avantages d'avoir une si riche diversité ?

00:16:11 Respondent 2

Bah on se partage nos cultures et tout. On parle de tout et n'importe quoi, ça nous apporte des choses comme on peut apporter des choses aux autres aussi.

00:16:24 Onderzoeker

Il y a des inconvénients?

00:16:28 Respondent 2

Les nationalistes ?

00:16:34 Onderzoeker

Tu veux dire quoi? Des Belges ou justement... ?

00:16:38 Respondent 2

Non non, d'autres pays, il y en a qui mettent beaucoup leur pays en avant.

00:16:44 Onderzoeker

Par fierté ?

00:16:46 Respondent 2

Ouai oui trop de fierté.

00:16:48 Onderzoeker

Mais c'est plus en se chamaillant ou tu sens que y'a quand-même un fon de... ?

00:16:50 Respondent 2

Non non, après tu peux rigoler. Non, en vrai non, c'est bon. Genre euh c'est des choses. Avec des blagues et tout.

00:16:59 Onderzoeker

Ouais, je comprends.

00:17:01 Onderzoeker

Okay, et alors pour finir tes rêves et/ou tes ambitions ici ?

00:17:09 Respondent 2

Euh... Equipe première.

00:17:11 Onderzoeker

Equipe première du BX?

00:17:13 Respondent 2

Oui oui.

00:17:15 Onderzoeker

Okay, et tu crois que c'est possible?

00:17:15 Respondent 2

Oui oui ça devrait être possible.

00:17:20 Onderzoeker

Je te remercie beaucoup, c'était vraiment bien.

Case Study BX - interviews thema's

Codes

Name	Description
Club-identificatie	Manier waarop de leden zich identificeren met de club.
Fierheid	De fierheid dat leden uitdragen voor het behoren tot de club BX.
Samenhorigheidsgevoel	Verandering in samenhorigheidsgevoel bij de leden door deel uit te maken van de club BX.
Sfeer club	De algemene sfeer binnen de club beschreven.
Waarden	De uitgedragen waarden van de club als gepercipieerd door de respondenten (leden van BX).
Negatief	Negatieve ervaringen gelinkt aan de activiteiten bij BX
Samenhorigheidsgevoel	Een terugval in het samenhorigheidsgevoel met de club en het team.
Proximiteit Spelers-CoachENstaf	De band tussen spelers en coaches en/of de stafmedewerkers.
Coach als rolmodel	Ervaringen mbt de coach als rolmodel.
Coach Zelf	Ervaringen van leden dat zelf coach zijn. Vanuit het perspectief van de coach.
Vaardigheden aangeleerd	Veranderingen in vaardigheden omwille van deelname aan de activiteiten van BX.
Geduld	
Koelbloedigheid	
Kritiekresistentie	
Mentaliteit	De veranderingen in mentaliteit bij de respondenten door deelname aan de activiteiten van de club.
Conflictresolutie	Vaardigheden in conflictresolutie aangeleerd door de activiteiten bij BX.
Zelfvertrouwen	Verandering in zelfvertrouwen doormiddel van de activiteiten bij BX.
Organisatie	
Polyvalentie	

Name	Description
Respect	
Teamspirit	
Voetbaltechnisch	
Vertrouwensrelatie	Ervaringen die de vertrouwensrelaties tussen coach/staf en spelers aantonen.
Sociaal werk	Voorbeelden/ervaringen van leden dat het sociale aspect van de club BX aantonen.
Team	Beschrijvingen van ervaringen binnen de respectievelijke teams.
Diversiteit	Ervaringen met betrekking tot de diversiteit binnen de respectievelijke teams.
Problemen team	Problemen binnen het team beschreven.
Relatie met teamgenoten	Ervaringen met betrekking tot de relatie en interacties met teamgenoten.
Voetbal	Ervaringen met betrekking op voetbalzaken.